

Q Lletra que, en el sistema elaborat per Ramon Llull, en la primera formulació de l'Art abreujada d'atrotar veritat, s'aplica (dins la Figura A) a la dignitat de la senyoria, i llavors, en l'Art demonstrativa, a la de la misericòrdia. També s'aplica (dins la Figura S) a la combinació de les lletres anteriors D H M, és a dir, als actes de la voluntat amant i desamant. En la segona formulació simplificada, que va des de l'Ars inventiva veritatis fins a l'Art breu, aquesta lletra ja no apareix. (AB)

QASIB, MOLÍ DEL Al terme de Palma, és citat en el *Llibre del repartiment de Mallorca*.

QATADYA, TORRENT DEL Al terme de Palma, és citat en el *Llibre del repartiment de Mallorca*.

QATIL, MOLÍ DEL Al terme de Palma, és citat en el *Llibre del repartiment de Mallorca*.

GAZZEZ, RAFAL DEL Al terme de Palma, és citat en el *Llibre del repartiment de Mallorca*.

GERBILIAN Antiga alqueria del terme de Palma. De la seva existència hi ha notícies per documentació datada el 1230. (M)

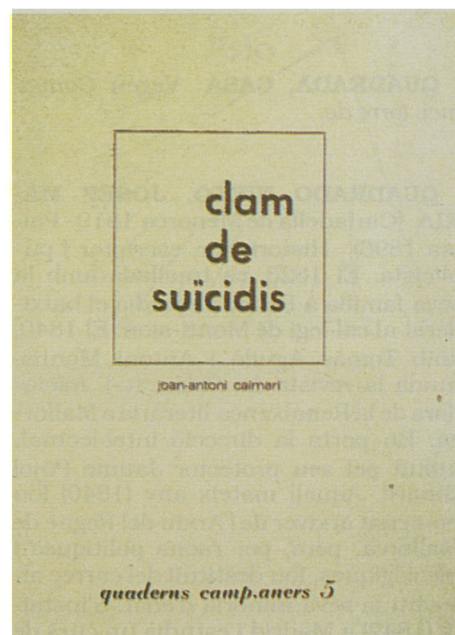
QIMAH, RAFAL DEL Al terme de Palma, és citat en el *Llibre del repartiment de Mallorca*.

GOSUMBA Antic rafal del terme de Palma. De la seva existència hi ha notícies per documentació datada el 1260. (M)

QUABRA, HORT DEL Al terme de Palma. De la seva existència hi ha notícies per documentació datada el 1230. (M)

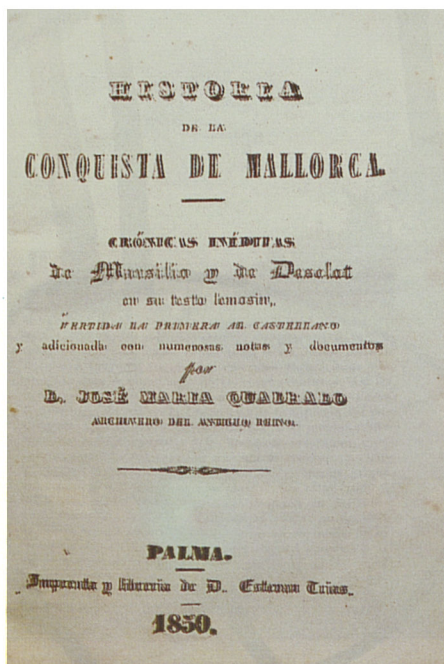
QUADERNS CAMPANERS Col·lecció de poesia que es publica a Campos

↓ Quaderns Campaners

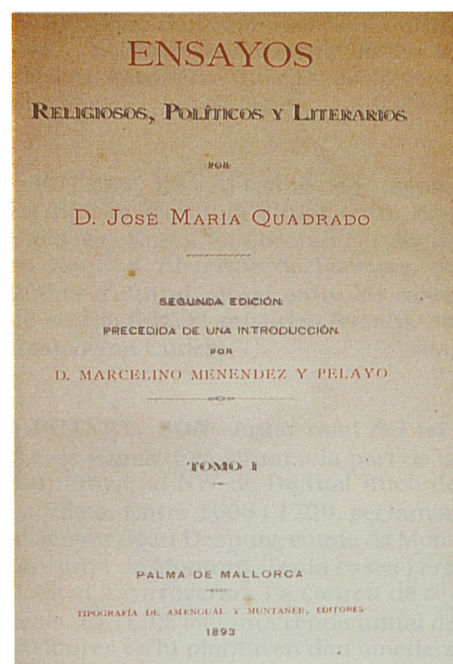

↑ Josep Maria Quadrado Nieto

↑ Obres de Josep Maria Quadrado

des de 1978. Sortí com a complement de la col·lecció *Guaret* (←), per editar els reculls més breus. Dins una línia avantguardista, fou fundada per Damià Huguet Roig, que n'és director. Entre d'altres obres, hi figuren *Com un peix dins el rostoll* (1978), *Molt més que les paraules*, de Rafel Jaume (1979), *Quadern d'amorositats i altres interferències*, de Ponç Pons (1979), *Simulacre*, de Jaume Sastre (1980), *Clam de suïcidis*, de Joan Antoni Caimari (1980), *Fulls i hores*, de Miquel Alzueta (1981), *Crims*, de Manuel Joan Arinyó (1982), *Ocres*, d'Albert Ràfols Casamada (1991) i *Transparències*, de Damià Huguet (1993).

QUADRADA, CASA Vegeu *Canyamel, torre de*.

QUADRADO NIETO, JOSEP MARIA (Ciutadella de Menorca 1819 - Palma 1896) Historiador, escriptor i publicista. El 1823, es traslladà amb la seva família a Palma i estudià el batxillerat al col·legi de Montis-sion. El 1840, amb Tomàs Aguiló i Antoni Montis, fundà la revista *La Palma* (←), iniciadora de la Renaixença literària a Mallorca. En portà la direcció intel·lectual, influït pel seu protector Jaume Pujol Ginard. Aquell mateix any (1840) fou nomenat arxiver de l'Arxiu del Regne de Mallorca, però, per raons polítiques i ideològiques, fou destituït del càrrec al·legant la seva minoria d'edat. S'instal·là (1842) a Madrid i estudià un curs de

teologia a la Universitat. Mantengué una estreta relació amb Jaume Balmes, ànima del partit monàrquic religiós, que més endavant (1845) li oferí la direcció d'*El Conciliador*. Treballà a d'altres publicacions madrilenyes, com *El Heraldo*, *El Pensamiento de la Nación*, *Revista de Madrid* i *Semanario Pintoresco Español*. A través dels seus articles periodístics, dugué a terme una campanya a favor de la fusió de les dues branques borbòniques mitjançant el matrimoni d'Isabel II amb el comte de Montemolín. El 1843, li fou restablert el càrrec d'arxiver i, per això, tornà a Mallorca. Format dins una línia intel·lectual rigorosament catòlica, promogué fortes campanyes a favor de la unitat religiosa. Fundà i dirigí les revistes religioses *La Fe* (1844) i *La Unidad Católica* (1869-73). Ja a l'antologia *Frutos de la prensa periódica* (1839-41) havia recopilat els millors articles sobre religió que havien aparegut als periòdics de tot Espanya. Arran de la introducció a Mallorca, durant el decenni dels quaranta, de la devoció al mes de Maria, publicà (1848) el *Mes de Mayo*, traduït més tard (1904) al català per Costa i Llobera. Introduí a Mallorca les conferències de Sant Vicenç de Paül (1856) i en fou un dels principals organitzadors. En política, fou conservador i donà suport al Partit Moderat. El 1870, polemitzà amb els republicans federals, que enaltien els dirigents agermanats, i afirmà que Joanot Colom havia estat un criminal. Aquell mateix any publicà *Polémica acerca de En Joanot Colom*. A més, promogué una recollida de signatures a les illes Balears contra

la llibertat de culte, per presentar a les Corts Constituents. Arran d'aquesta campanya publicà (1876) *El voto de los Baleares a favor de la unidad católica*. En el terreny de la literatura, exercí la seva influència sobre els primers nuclis de la Renaixença, tot i que no arribà a assumir-la ni per qüestions ideològiques ni per idioma literari. El seu article *De la tristeza en la imaginación* suposa la primera defensa del Romanticisme moderat i d'orientació historicista a Mallorca. La seva obra narrativa es redueix a *El príncipe de Viana* (1845) i a la continuació de la novel·la històrica de Tomàs Aguiló *El infante de Mallorca*, publicada a les *Obres completes* de Tomàs Aguiló (1886). Conreà un tipus de poesia èpica i lírica, en castellà i en català, de to romàntic, que aparegué en publicacions periòdiques. Com a escriptor dramàtic, és autor de peces de temàtica històrica i d'estètica romàntica, en vers i en prosa. Destaquen, entre d'altres, *El manto de Jerjes*, *Leovigildo*, *Cristina de Noruega* i *Martín Venegas*, cap de les quals arribà a estrenar ni a editar. A part, féu refoses de drames de Shakespeare i d'altres autors. Dins la línia del teatre tradicional, publicà (1847) *Los pastores de Belén*. Com a crític literari, féu estudis de l'obra d'Ausiàs Marc, Ramon Llull, Jacint Verdaguer, Costa i Llobera i Tomàs Aguiló, entre d'altres escriptors, publicats generalment a la premsa. Durant molts d'anys li fou atribuït el polèmic article de Jaume Pujol *De los dialectos en relación con la literatura* (1841) de *La Palma*; el 1889, però, pu-

blicà a *Revista Catalana* l'article *Desgravi a las literaturas regionals*, on afirmava l'autoria de Pujol. En el camp de la història, el seu càrrec d'arxiver li va permetre de dur a terme investigacions de caràcter històric i arqueològic. Col·laborà a l'obra iniciada per Pau Pífferrer, *Recuerdos y bellezas de España*, i en redactà els volums corresponents a Aragó (1844-48), *Castilla la Nueva* (1848-53), *Asturias y León* (1855-59), *Valladolid-Palencia-Zamora* (1861-65) i *Salamanca-Ávila-Segovia* (1865-72). Completà i acabà el volum dedicat a les illes Balears (1888). Continua l'obra de Bossuet *Discurso sobre la Historia Universal* (1880-81), però la seva aportació més important se centra bàsicament en la història de Mallorca. En aquest terreny publicà *Forenses y ciudadanos: historia de las disensiones civiles de Mallorca en el siglo XV* (1847), *Historia de la conquista de Mallorca* (1850), *La judería en la capital de Mallorca en 1391* (1887), *Privilegios y franquicias de Mallorca...* (1894), entre d'altres obres. Sintetitzà els corrents romàntics i conservadors de l'època. La seva obra es caracteritza pel maneig abundant de fonts històriques, amb una gran aportació de documentació inèdita, i la voluntat de cercar les causes i les conseqüències dels fets i fer-ne interpretacions. A vegades idealitzà el passat, com es posa de manifest en l'enaltiment de l'època privativa dels reis de Mallorca. Considerà la reintegració de 1343 l'origen de tots els mals que se succeïren posteriorment i rebutjà radicalment qualsevol procés revolucionari, com les Germanies. A més, plantejà l'existència a la Mallorca me-

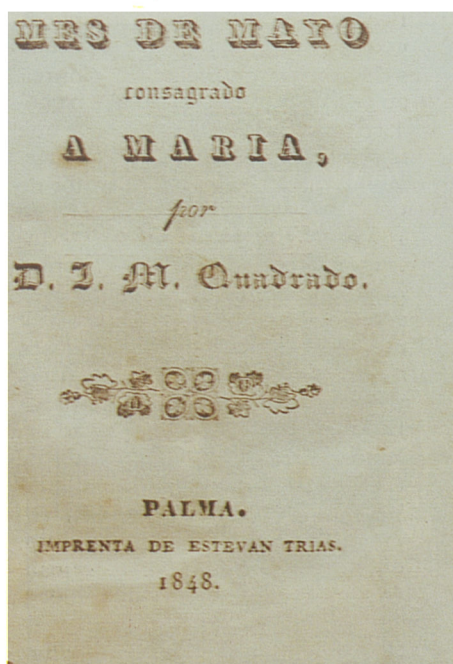

↑ Quadrant Solar (Port de Palma, obra de Rafel Soler)

dieval d'una societat no feudal i lliure, aspecte que fou seguit per la historiografia mallorquina fins al decenni de 1960. Col·laborà a les publicacions periòdiques *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana* —on publicà l'important recull documental *Informacions Judicials sobre els adictes a la Germania*—, *Diario de Palma*, *Almacén de Frutos literarios i Museo Balear*. A *Ensayos religiosos, políticos y literarios* (1893-96), hi reuní part dels seus articles crítics. Fou membre de la Reial Acadèmia de la Història (1847), de l'Acadèmia Pro-

vincial de Ciències i Lletres (1848), de l'Acadèmia de Nobles Arts de Balears (1851), de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1852), de la Real Academia de San Fernando (1879) i de la Real Academia Española (1883). Fou vicepresident de la Reial Acadèmia de Ciències i Lletres de Balears (1863) i de la Comissió de Monuments de Balears (1869). És fill il·lustre de Palma i hi té una plaça dedicada. (CSV/GE)

↓ Obra de Josep Maria Quadrado

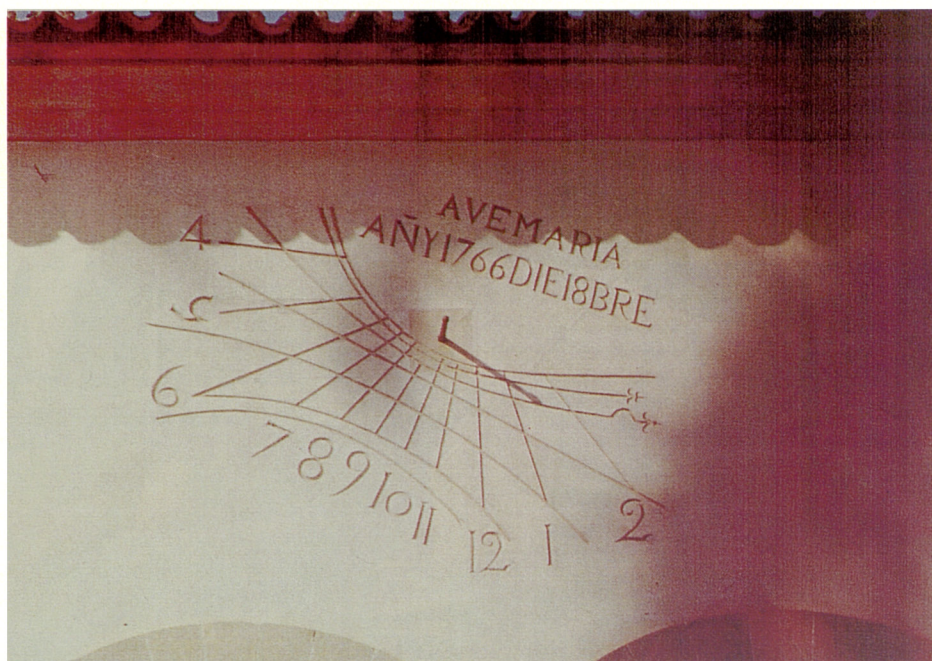
↓ Quadrant Solar

QUADRANT SOLAR Dit també re-

↓ Quadrant Solar (Son Ponç d'Ullaró, Campanet)

↑ Quadrant Sciar

llogge de sol. Instrument que permet conèixer l'hora mitjançant l'ombra d'una busca per damunt d'una superfície, que pot ésser horitzontal o vertical. Des de l'època de l'imperi romà fins al Renaixement, els rellotges donaven l'hora no per l'ombra de la busca, sinó per la punta. A partir del s XVI, es generalitzaren els quadrants amb la busca orientada paral·lelament a l'eix de la terra i desaparegueren pràcticament els anteriors, on aquella era vertical. No es coneixen rellotges, ni documentalment ni físicament, anteriors al s XVI. Les primeres dades que es tenen són a partir de la *Història de Mallorca*, de Joan Binimelis, en la qual se'n ressenyen uns d'especials que donaven les hores babilòniques, tipus que perdurà fins ben entrat el s XVIII, segons testimoni del pare Vicenç Tosca. Del s XVII són els que es troben a les possessions de Son Puig, de Puigpunyent (1614), el de Carrossa, d'Artà (1624), el de Sineu (1664) i el de Cura, al puig de Randa (1668). Tots aquests són verticals declinats. En el s XVIII abundaren els que tenien formes decoratives, com el del pati del Palau Episcopal (1734), i es perfeccionaren tècnicament, en disposar dels calendaris zodiacals, com el de Son Berga, d'Establiments (1766). Fou en el s XIX quan es feren rellotges de sol a quasi totes les cases de possessió i a cases del camp, especialment als voltants de Palma. A partir de la imposició de l'hora legal el dia 1 de gener de 1901, es produí una notable recessió dels quadrants, perquè aquests donaven les hores locals. Els últims decennis se n'ha produït un ressorgiment, encara que s'hi ha per-

dut el caràcter utilitari i n'ha restat el decoratiu. (RSG)

QUADRAT, CAN Propietat rústica del terme de Felanitx, situada entre can Boter, Son Nou, el pinar de sa Co-va i can Pelat.

QUADRAT, ES Propietat rústica del terme de Marratxí, situada entre s'Olivaret, can Doctoret, Son Llebre Nou i Son Roca. (M)

↓ Entrades del parc de sa Quarantena (Palma)

QUARANTA, CAN Propietat rústica del terme de Costitx, situada entre ca s'Hereu, Son Bordils, Santa Rita i Son Horrac. (M)

QUARANTA, SES Terrenys del terme de Campos, estesos entre can Bet, Son Lledó, Son Fam i l'alqueria Fosca. (M)

QUARANTENA Vegeu *Llatzeret*.

QUARANTENA, PARC DE SA Espai recreatiu urbà situat entre el passeig Marítim i la plaça de la Mediterrània, de Palma. Fou obrat sobre un solar molt desnivellat, on s'edificà (1656) un llatzaret. És envoltat d'un alt mur de marès i se conserven dues portes amb inscripcions i escuts. Els dos portals són d'arc dovellat de mig punt. El parc, projectat (1967) pels arquitectes Vicenç Bayo Garcia i Alexandre Villalba Salvador, forma un jardí de rocalla animat per un rierol, amb diverses zones de descans.

QUARANTENA, PUIG DE SA Al terme de Felanitx, de 365 m d'altitud, situat entre na Comtessa, can Reiet, can Vic i la tafona de can Rabassa. (M)

QUART, CAN Antic rafal del terme de Pollença. El 1600, pertanyia a l'honor Antoni Quart —de la Casa Nova—. Confrontava amb la font de Mal Any i el rafal de can Roig. De 24 quartera-

des, tenia cases i era dedicat al conreu de cereals i lleguminoses. ■ Propietat rústica del terme de Santa Maria del Camí, situada al pla de Buc. Prengué el nom de Bartomeu Quart, que el 1751 comprà part de Buc. ■ Antiga propietat rústica, del terme de Sòller, situada entre la creu d'en Barona, can Guida i el gorg de s'Oca. El 1995, és ocupada pel carrer dedicat al virrei Rocafull. (DF/M/MaM)

QUARTA A Mallorca, antiga mesura de líquids equivalent aproximadament a 1 litre. 4 quartes feien 1 quartà.

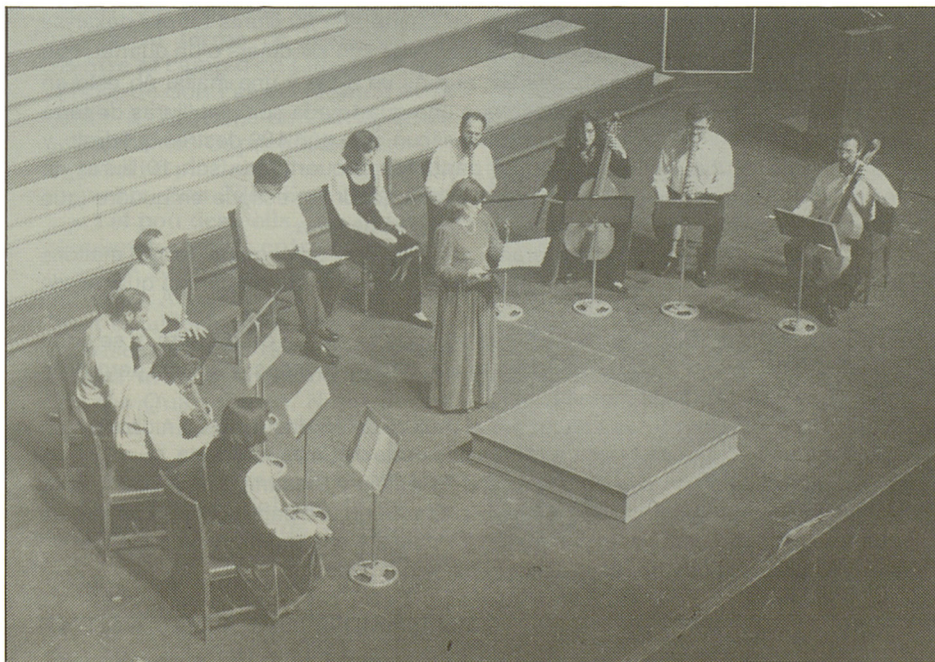
QUARTÀ A Mallorca, antiga mesura de líquids equivalent aproximadament a 4 litres.

QUARTA, BASSA D'EN Terrenys del terme de Santanyi, estesos entre na Batiada, Son Marimon, la bassa Llova i Son Setrill. (M)

QUARTA, CLOT D'EN Terrenys del terme de Manacor, situats entre el camí de Plata, la muntanya de sa Vall, Balfàia i el puig de s'Heretge. (M)

QUARTA SCIÈNCIA, LA Grup musical fundat a Palma per Francesc Crespi, Pere Cortès, Bartomeu Quetgles i Marisa Roca, entre d'altres. Aparegué

↓ La Quarta Sciència

↑ Plaça de la Quartera (Palma)

el 1979 com a resultat de la fusió de dos quartets —vocal i de flautes— formats en el si de la Coral Universitària, als quals s'afegí un llaüt. Posteriorment s'hi uní un quartet de violes de gamba. Es dedica a l'estudi i la interpretació de la música medieval i renaixentista, fent servir edicions, instruments i tècniques vocals de l'època. Des de la seva fundació, n'és director Francesc Crespi. Ha fet concerts per Mallorca, Menorca i Bèlgica. Pertany a l'Aula de Música de la Universitat de les Illes Balears. (CM/GEM)

QUARTER A Mallorca, antiga mesura de líquids, sobretot vi. Segons el *Diccionari Mallorquí-Castellà*, atribuït a Josep Tarongí, equivalia a 4 quartes.

QUARTER, CAN Propietat rústica del terme de Sant Llorenç des Cardassar, situada entre ses Sitges i sa Real Nova. (M)

QUARTER, ES Vegeu *Carrabiners, quarterdes*.

QUARTERA A Mallorca, antiga mesura d'àrids equivalent a 70,34 l. Corresponia a 6 barcelles.

QUARTERA Institució de l'antic regne de Mallorca que s'encarregava de mesurar i vendre cereals i llegums. Tenia la finalitat de proveir de gra per al consum i per sembrar en els moments d'escassetat. A Palma, el 1247 el rei Jaume I concedí als jurats de la Universitat del regne de Mallorca una quartera. S'intal·là en un edifici que havia estat propietat de la família Safortesa, situat a la plaça de Bernat Safortesa, la qual, en el s XV, ja era coneguda com plaça de sa Quartera. Era el lloc on aquest producte es venia a particulars i comerciants, ja fos al comptat, a terminis o a fiar. Això donà lloc a un gran nombre de conflictes. Regulava el comerç i intentava que tota la població es pogués proveir de blat. Va existir fins al s XIX. El 1875, es decidí d'enderrocar l'edifici i el solar fou utilitzat per

↑ Quartera d'Inca (inaugurada el 1920)

eixamplar la plaça de sa Quartera. També n'hi va haver a Inca, Manacor i Felanitx. Durant l'edat mitjana, la quartera d'Inca era situada just al centre de la vila, voltada de botigues i cellers, vora l'Ajuntament i pròxima als carrers de Jaume Armengol i del Comerç. L'edifici, ja al principi del s XIX, estava en un estat ruïnós. El 1918, l'Ajuntament d'Inca decidí construir una nova quartera, que fou inaugurada el 1920. Era situada entre els carrers d'Antoni Fluxà, del Bisbe Llopart i la plaça de la Quartera. L'edifici havia estat projectat per l'arquitecte Jaume Alenyar Ginard (1918). Estilísticament, es pot considerar com a historicista-renaixentista. Cada any, l'Ajuntament llogava la quartera a un llogater o conductor, que tenia l'obligació de mantenir una infraestructura destinada a mesurar el gra i a emmagatzemar-lo. A canvi, el llogater tenia el dret de cobrar unes taxes als comerciants per a poder vendre el gra dins la quartera i per mesurar-lo amb els almuds del llogater. El funcionament de la quartera generà força documentació, que es conserva a l'Arxiu Municipal d'Inca des de la primera meitat del s XVII fins al principi del s XX. Es va transformar en un mercat de gra i va desaparèixer a mitjan s XX. A Felanitx, el 1840-44 es va construir un nou edifici de la quartera, que ocupava el solar de la plaça Jaume II. Fou enderrocat el 1933. ■ En alguns indrets de Mallorca, cambra de les cases de pagès on es guarda la collita de cereals i llegums. (AM/MPV)

QUARTERA, SA Propietat rústica del terme d'Alcúdia, situada entre es Murterar, es Colombar, es Cuitor i el canal de n'Estela. ■ Terrenys del terme de Lloseta que el 1747 pertanyien a l'honor Guillem Bisellac —Seda—.

■ Al terme de Porreres. De l'existència d'aquest topònim hi ha notícies per documentació datada el 1482. (M)

QUARTERADA Mesura de superfície agrària mallorquina equivalent a 71,031 àrees o 7.103 m². Es divideix en quatre quartons i, malgrat la introducció del sistema mètric decimal (s XIX), el seu ús és vigent a Mallorca (1995). També equival a 400 destres quadrats. A Mallorca hi ha la dita 'Més val un dit en es front que una quarterada a l'horta', per significar que l'enfocament té més valor que la riquesa.

QUARTERA D'EN CARDELL, SON Possessió del terme de Llucmajor, situada entre Son Quartera Vell, Son Sadoll, sa Trencadeta i el torrent d'Alfàbia. (M)

QUARTERA D'EN TAVERNES, SON Possessió del terme de Llucmajor, situada entre Son Peixet, es Rafal Vell, Son Quartera Vell i ses Teringades. (M)

QUARTERADES, COVA DE LES Cavitat situada a la vora de les cases del

QUARTERADA

Hare, *Deo volente*, parlarem de canar, y per saber canar és necessari sabre contar perque lo error del canar en sebre pendre lo que canam, tot surt del no sebre contar, y axí primerament has de sebre las partículas que se fan de una quarterada, sebràs també que una quarterada està suposada, per dexar-se entendre esta facultat, a vint lliuras de terra, com també als destres diuhen moltons, los moltons sempre van a un sou, com se quarterada 20 lliures tot per dexar-se entendre, y a voltas de un moltó se'n fa mitx, que són sis diners o un quarter, que són tres diners, y a voltas mitx quarter, que és un diner y una malla. Ab esto en esser a canar la discreció ya enseña que una quarterada són vint lliuras de terra qui se compon de 400 moltons a un sou quiscun, que són 400 destres quadrats, y axí sebràs que una quarterada té 400 parts. Mitge quarterada són 10 lliures de terra qui se compon de 200 moltons o destres quadrats, estigue en quadro (que casi no pot ser) o perlongada, han de ser 10 lliures de terra.

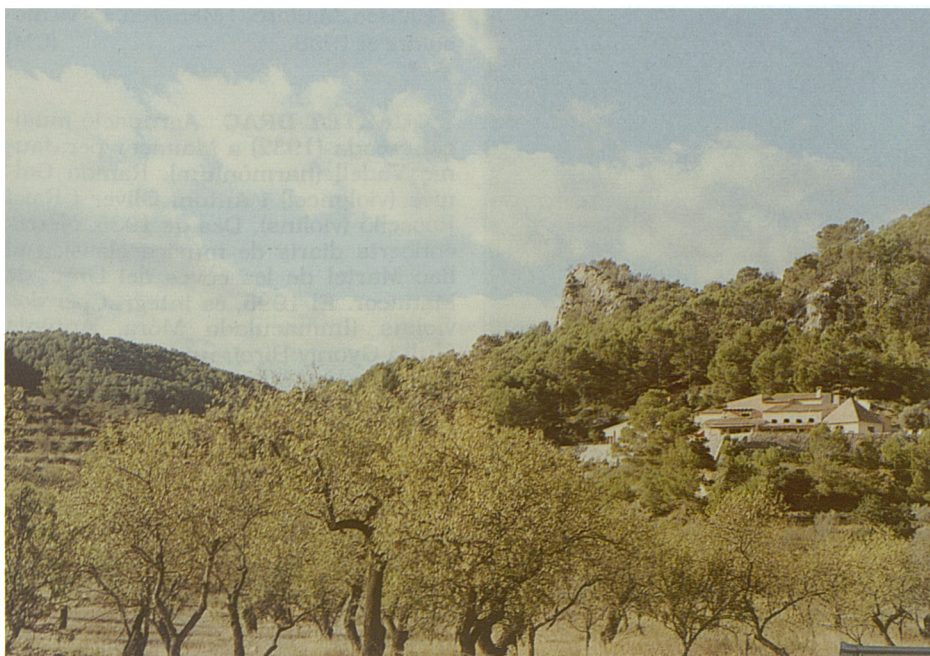
Un cortó és mitat de mitja quarterada, val 5 lliures y se compon de 100 moltons a 1 sou que són el quadro de 100 destres perque és la quarta de una quarterada qui se compon de 400 destres.

Mitx quartó val 50 sous dich i 2 lliures 10 sous se diu un ort de terra, y se compon de 50 moltons a 1 sou o destres que anomanam moltons, y són 50 perque és la vuytena part de una quarterada.

Mitx ort són 1 lliura 5 sous de terra o el quadro de 25 destres o 25 moltons a un sou són 25 sous, perque és una part de setse parts de una quarterada.

Mes se ha de saber que un destre son 21 palms y 3 quarts; hay à vilas (no sé esto com no se regula) que los destres estan en quatre parts, ço és 5 palms, un quart y mitx cada part y sols componen 21 palms y sos quarts, y ve a mancar un quart de los altres destres; ya lo ajustará qui tindrà curiositat.

Montserrat Fontanet, *Art de conró* (1747)

↑ Ses Quarterades (Andratx)

mateix nom, al terme de Pollença. És catalogada com a cova des de 30 fins a 300 m de recorregut, segons notació espeleomètrica. Té aixecament topogràfic.

QUARTERADES, LES Propietat rústica del terme de Pollença, situada entre l'Ull de la Font, la serra de Cornavaques, can Vela Petit i can Vela Gran. (M)

QUARTERADES, SES Terrenys del terme d'Andratx, estesos entre el coll d'en Boix, Son Orlandis, Morella i Son Asbert. ■ Al terme de Bunyola, situats entre el camp d'en Llinars, el Pujol, el bosc de Son Palou i el nucli urbà d'Orient. ■ Al terme de Calvià, entre el nucli urbà des Capdellà, Benicoraix, ses Algorfesi i el pla des Lli. ■ Al mateix terme, entre Son Nis, Son Blai, Son Maïans i el pou des Polls. ■ Al terme de Campanet, situats entre es Pou Bo, el carrer de Sant Miquel, Son Cabot i Son Estrany. A la fi del s XVI foren parcialment establerts en trasts per edificar-hi cases, fet que donà lloc a una nova zona urbana, formada pels carrers de ses Quarterades, Nou i de ses Portetes. ■ Al terme d'Esporles, estesos entre la penya d'en Castelló, el coll d'en Portell, les rotes de Canet i na Sureda. ■ Antic rafal del terme de Mancor de la Vall. El 1705, pertanyia a l'alferes Joan Amengual. Era format per un conjunt de propietats disperses. Tenia casa, amb tafona, clos i hort en el nucli de Mancor. N'eren part les terres dites Escorca (25 quarterades), sa

Devesa (7 quarterades) i es Comuns (12 quarterades). Era dedicat a olivars i a conreus de cereals i lleguminoses. Tenia un cavall per servir el rei. El conjunt feia una renda anual de 70 lliures, dues quarteres d'olives, un odre d'oli i sis quarteres de blat. ■ Terrenys del mateix terme, confrontats amb el camí de Mancor de la Vall a Massanella. El 1935, la Junta Provincial de Reforma Agrària obligà els senyors de la possessió de Massanella a vendre'ls a diversos propietaris. En total, la parcel·lació afectà 13.677 destres. Els 27

↓ Ses Quarterades (Calvià)

bocins anaven de 147 a 1371 destres i foren venuts per preu de 495 a 7.470 pessetes, a pagar en terminis anuals. Per accedir a les noves propietats fou obert el camí de ses Quarterades. ■ Antic hort del terme de Palma. Era una pertinença del rafal de Son Gelabert. El s XVIII, confrontava amb s'Olivera dels Teatins, Son Gelabert i el camí de Son Ferragut. Tenia dret de l'aigua de la siquia de la Ciutat, que rebia de la tanda quarta dita es Colomer, a raó d'un quart d'hora cada vint dies. Tenia cases i era dedicat al conreu de cereals, lleguminoses i hortalisses. El 1695, era d'Antònia Pol Caldentey. El 1757, pertanyia a Catalina Aina Fullana Ferrà, que l'establí (1767) al seu nebot Bartomeu Ferrà Serra. Aquest l'integrà en el seu rafal de Son Gelabert. ■ Terrenys del terme de Porreres. De l'existència d'aquest topònim hi ha notícies per documentació datada el 1489. ■ Al terme de Santa Maria del Camí. De l'existència d'aquest topònim hi ha notícies per documentació datada el s XIII. ■ Al terme de Santanyi. De l'existència d'aquest topònim hi ha notícies per documentació datada el 1409. (DF/M)

QUARTERA DE SA TORRE, SON Terrenys del terme de Llucmajor, situats entre sa Talaia, Son Boscana, el rafal Vell i sa Trencadeta. (M)

QUARTERA VELL, SON Possessió del terme de Llucmajor, situada entre ses Teringades, Son Quartera d'en Tàverner, Son Quartera d'en Cardell i la

↑ Integrants del Quartet Drac

talaia de can Cuixa. En el cadastre de 1702, pertanyia a Margalida Taverner i era valorada en 2.500 lliures; en el de 1777 pertanyia a Joan Salvador Taverner i era valorada per la mateixa quantitat de lliures. (M)

QUARTERÓ A Mallorca, antiga mesura de vi equivalent a 1 quarter.

QUARTERO, TOMÀS (? s XVIII - ? s XIX) Jurista. Fou (1790-99) oïdor de la Reial Audiència de Mallorca. Succeí en el càrrec Juan José Salaberri. El 1799, va ésser destinat a la Real Chancillería de Granada. (JJ)

QUARTEROLA A Mallorca, antiga mesura d'oli i vi que encara s'utilitzava en els anys cinquanta del s XX. Era de capacitat indeterminada, aproximadament, entre 5 i 8 quartins.

QUARTET BENTLEY Grup musical fundat (1980) a Palma per Harry Bentley (violoncel), Serafi Nebot (violí), Francesc Sard Sánchez (violí) —que més tard fou substituït per Bassam Shuhaiber— i Fernando Villar (viola). Actuaren a diferents llocs de Mallorca amb obres de compositors del s XVIII i XIX. Fou dissolt el 1988. (CM/GEM)

QUARTET DE CLARINETS BELLVER Agrupació musical creada (1988) a Palma per Virgili Camarasa Cleries,

Ramon Juan Garrigós, Enric Pastor Celda i Juan Francisco Ramírez Mesas. Ha enregistrat (1993) un compact-disc amb obres de Mozart, Ponchielli i Txaikovski. (CM)

QUARTET DE VENT CIUTAT DE MALLORCA Grup musical fundat a Palma el 1977. Era integrat per Antoni Pallicer (flauta), Onofre Servera (oboè), Francesc Ransell (trompa), Pasqual Vicens Martínez (clarinet) i Silveri Duato (fagot). Ha actuat a diferents pobles

↓ Quartet de Clarinets Bellver

d'Eivissa, Mallorca i Menorca. Es va dissoldre el 1988. (CM)

QUARTET DRAC Agrupació musical creada (1932) a Manacor per Jaume Vadell (harmònim), Ramon Galmés (violoncel) i Antoni Oliver i Rafel Rosselló (violins). Des de 1935, ofereix concerts diaris de música clàssica al llac Martel de les coves del Drac, de Manacor. El 1995, és integrat per dos violins (Immaculada Móra, Antònia Llull i Gyorgy Biro), un violoncel (Mercedes Carlón i Miquel Àngel Bennassar) i un piano (Mercedes Carlón i Antònia Piña). (CM)

QUARTET MALLORCA Grup musical fundat a Palma el 1988. Era integrat per Martina Witheven (violoncel), Serafi Nebot (violí), Fernando Villar (viola) i Bassam Shuhaiber (violí). Fèu concerts de música clàssica per les illes Balears. Es dissolgué el 1990.

QUARTÍ A Mallorca, antiga mesura de líquids equivalent a 26,67 litres. El de vi es dividia en 6 quarts o 26 quarts. El d'aiguament equivalia a 64 lliures.

QUARTINEL·LO A Mallorca, antiga mesura de líquids que equivalia a la quarta part d'un quartí, uns 6,5 litres.

QUARTO Peça de pastisseria. S'elabora amb pols de midó, ous i sucre i

↑ Quarto

s'emmotlla en forma rectangular, d'uns 8 cm de llarg, 4 d'ample i 3 d'alt. Tradicionalment, es menja com a acompanyament de xocolata o de gelat. A Palma, es coneix la varietat del **quarto embetumat**, farcit de vermell d'ou i cobert de merenga. També s'hi pot afegir una cobertura de xocolata. Es menja com a postre i s'elabora a les pastisseries de can Fresquet i de cas Nét.

QUARTÓ A Mallorca, mesura agrària de superfície. És una quarta part

↓ Quartos embetumats

QUARTO EMBETUMAT

Ingredients

30 ous
1 kg de farina de midó
1/2 kg de sucre en pols
1/2 kg de sucre dissolt en aigua

Preparació

Mesclau els ous i el sucre fins que la pasta sigui uniforme. Posteriorment, afegiu-hi la farina i bateu-ho tot fins que quedi ben dissolt.

Tot seguit posau la massa en motles de cartró. Quan el forn sigui ben calent, enfornau els quartos fins que hagin pujat i agafat un poc de color.

Deixau-los refredar i, en esser freds, traieu-los dels motles. A continuació, farciu-los de vermell d'ou cuit amb sucre i aigua.

Embetumau-los de blanc d'ou pujat amb sucre i tornau-los a enfornar uns minuts.

Recepta de la pastisseria de cas Nét, de Palma

de la quarterada i equival a 2.500 brases quadrades, o sigui, 17,75 àrees o 1.775 m². ■ A Mallorca, antiga mesura de capacitat de vi equivalent a mitja quarta, o sigui un poc més de mig litre.

QUARTÓ, ES Propietat rústica del terme de Manacor, situada entre sa Real, Bellver Pobre, Calicant i can Treu-foc. (M)

QUARTONS, CAMP DES Al terme de Sant Llorenç des Cardassar, a la possessió de sa Punta. (M)

QUARTONS, CAS Propietat rústica del terme de Calvià, situada entre Son Pieres de Baix, el puig d'en Basset, Son Falconer i Son Pillo. (M)

QUARTS, ES Terrenys del terme de Selva, estesos entre es Canyar, es Prats, ses Pereres i ses Guixeries. (M)

QUATRE, PUNTA DE Indret de la costa del terme de Manacor, situat entre el racó de s'Homo Mort i cala Morlanda. (M)

QUATRE CAMINS, ES Confluència dels camins de Palma, Gènova, Santa Eulàlia i Son Rapinya, al terme de Palma. (M)

QUATRE CAMPANES, SES Antic

passeig del terme de Palma, anomenat també de Jesús. Construït per iniciativa de José de Vallejo, comandant militar de Balears, devers el 1740, fou el primer passeig públic. Començava a la zona de la Rambla i anava fins al convent de Jesús. Als costats, hi havia fileres d'arbres i seients de pedra. A la meitat era creuat pel camí de circumval·lació de la ciutat i formava una plaça circular que a cada extrem tenia uns pilars adornats amb gerros que semblaven campanes. El passeig acabava en una petita plaça semicircular, coneguda amb el nom de 'girant dels cotxes', on començava la carretera que duia al monestir de Jesús. Desaparegué al principi del s XX, amb l'anivellació dels terrenys per construir-hi l'edifici de l'Institut Balear —actual Ramon Llull—. ■ Terrenys del terme de Selva,

↓ Ses Quatre Campanes (Palma, el decenni de 1920)

↑ Ses Quatre Campanes (Palma, el decenni de 1920)

situats entre el penyal Gros, la plana Forana, la Vileta i es Socorrat. (M)

QUATRE CANTONS, ES Terrenys del terme de Manacor, situats entre la vall de Son Macià, Son Cladera Vell, Son Banús i es Polls d'en Mascaró. (M)

QUATRE CANTONS, FORN DES Antic forn de coure pa de la ciutat de Palma. Era situat als Quatre Cantons de l'Estudi General. El 1667, pertanyia a Miquel Sagarra, prevere beneficiat de la Seu. Feia una renda anual de 50 lliures. Se'n conserva un llibre de comptes dels anys 1667-71, protocolitzat pel notari Guillem Poderós Codonyer, de notable interès històric. (DF)

QUATRE CARRERONS, ES Terrenys del terme d'Alcúdia, estesos entre el pou d'en Broix, s'Albufereta, ses Veles i can Guaita. (M)

QUATRE CONVENTS, HORT DES Antic hort del terme de Palma. Era situat al camí de Manacor. Al principi del s XVIII, el negociant Onofre Aguiló l'adquirí dels convents del Sant Esperit, de Santa Margalida, de Sant Jeroni i de Santa Magdalena. De quatre quarterades, tenia cases i era dedicat al conreu de cereals, lleguminoses i hortalisses. El 1750, feia una renda anual de 60 lliures. (DF)

QUATRE DINERS, DRET DE Taxa portuària de l'antic regne de Mallorca. Consistia en un 1,6% del preu de les mercaderies, valorades en lliures. Substituï l'antic mollatge i el s XVII apareix vinculat al vectigal de Mar. (PaC)

QUATRE FITES, SES Terrenys del terme de Felanitx i de Campos on convergien les possessions de Son Rei i Son Ginard, de Campos; i es Rossells i Son Soler, de Felanitx. (M)

QUATRE GATS, GALERIA D'ART Sala d'exposicions fundada (1973) a Palma per Ferran Cano, Àngel Juncosa i Gerard Matas. Des d'un principi, es caracteritzà per la divulgació de joves artistes d'avantguarda. S'hi han fet les primeres exposicions a Mallorca d'Antoni Clavé (1975), David Hockney (1978), Joan Ponç (1979), Arroyo (1979), Antoni Saura (1979) i, a Espanya, d'Andy Warhol (1981) i Jasper Johns (1981), entre d'altres artistes. Des de 1993, s'ha dedicat a promocionar les noves generacions de pintors, com Enric Mas, Marc Feliu i Bàrbara Juan. Des de la seva creació, n'és director Ferran Cano. L'establiment és situat al carrer de Sant Sebastià, de Palma.

QUATRE PEDRES, SES Terrenys del terme de sa Pobla, estesos entre Talapi, Son Catxo Vell, sa Llebre i Son Cebrià. (M)

↑ Quatre Gats, cartell de Joan Miró

QUATRE QUARTERADES, SES Terrenys de l'illa de Cabrera, estesos entre el codolar de la Imperial, el penyal Blanc, el puig de Bellamirada o de na Guàrdia i s'Escar des Vaixell. ■ Al terme de Selva, situats entre el moli d'en Llorençó, Son Bassa, can Trullol i es Terrer. (M)

QUATRE TANGUES, SES Terrenys del terme d'Escorca. De l'existència d'aquest topònim hi ha notícies per documentació datada el 1781. (M)

QUATRE VENTS, ES Confluència del camí vell de Pina, la carretera de Manacor i el camí del moli d'en Xina, al terme d'Algaida. ■ Propietat rústica del terme de Palma, situada entre el torrent de Sant Magí, Son Vida, Son Cigala i Son Pacs. ■ Terrenys del terme de Sant Joan, estesos entre es Revellar, es Albellons, les coves de sa Bastida i el puig d'en Baldiri. (M)

QUEC, CAN Propietat rústica del terme de Porreres, situada entre es Riquers, la cova d'en Gornals, es Rafal i Son Moll. ■ Al mateix terme, entre el rafalet des Macs, Son Servera, el pou Gelat i Son Gornals. (M)

QUECA Nom amb què és conegut el bitó (←) a Muro i sa Pobla.

QUEDRA, RAFAL DEL Al terme

↑ Can Quel (Palma)

d'Escorca. De la seva existència hi ha notícies per documentació datada el 1344. (M)

QUEIXAL, ES Indret de la costa del terme d'Andratx, situat al cap Andritxol, entre Camp de Mar i el caló d'en Monjo. (M)

QUEL, CAN Edifici racionalista situat a la plaça del Mercat, de Palma. Projectat per l'arquitecte Enric Junco-sa, amb una concepció netament racionalista, se'n començà la construcció el 1936. S'articula en una planta baixa destinada a comerços, i cinc pisos i un àtic, dedicats a habitatges. La planta baixa està folrada de marbre i funciona com a sòcol de l'edifici. S'hi obren sengles portes de ferro forjat i vidre que determinen els accessos a l'interior i al garatge. En el primer pis, hi ha una tribuna continua, mentre que els altres pisos tenen balcons senzills, que, en disposició simètrica, activen el sentit plàstic de la façana. El cinquè pis presenta una galeria i una coberta sostenguda per quatre columnes aparellades. L'àtic es troba protegit per una doble volada amb disseny semicircular en els extrems. Recorre a models europeus coneguts a través de Catalunya, mitjançant l'èmfasi de la plasticitat del frontis i el contrast entre planisme i volums geomètrics.

QUEL, SON Terrenys del terme de

↑ Molí d'en Quel Coll (Porreres) (AAAMM)

Campanet, situats entre les possessions d'Alborallet i Son Garau. Eren 10 quarterades d'olivar que el 1644 foren incorporades a Son Garau. ■ Propietat rústica del terme de Llubi, situada entre ses Tres Fites, Son Gat, Son Sabater i Son Vent. ■ Antic rafal del terme de Muro. El 1667, pertanyia a l'honor Pere Vanrell —Quel—, de la família del qual agafa el nom. De 6 quarterades, tenia cases i era dedicat a vinya i a conreu de cereals. (DF/M)

↓ Pont de can Quelet (Son Servera)

QUELBER, ALQUERIA Vegeu Cúber.

QUEL COLL, MOLÍ D'EN Antic molí de vent, fariner, del terme de Porreres, situat a la prolongació del carrer de Jaume II. Fou construït durant el s XVIII. Conserva la torre sencera de paret aterracada de morter i la base-habitatge de forma poligonal. (BRa)

QUELET, CAN Propietat rústica del terme de Calvià, situada entre cas Saboners, el puig d'en Saragossa i la capella de la Pedra Sagrada. (M)

QUELET, PONT DE CAN Antic aqüeducte del terme de Son Servera, situat entre can Siurell, Son Gri, la font de la Vila i cas Ueu. (M)

QUELET, SON Propietat rústica del terme d'Algaida, situada entre Ferrutxelles, Son Bernat, Son Gener i el nucli urbà de Randa. ■ Terrenys del terme de Llubi, estesos entre Son Ros, Son Sotriell, s'Ermitori i el camp Redó. (M)

QUELETA, CA NA Propietat rústica del terme de Selva, situada entre la vinya de s'Hereu, can Queto, can Cals i can Cusset. (M)

QUELEU, SON Antic rafal del terme de Deià. El 1623, pertanyia a l'ho-

quelles, son

nor Gabriel Muntaner —Queleu—, de la família del qual prengué nom. Era situat al lloc de la cala de Deià i confrontava amb el torrent de sa Cala i la ribera de la mar. Tenia casa i un petit hort. Era dedicat a olivars, vinyes i conreus de lleguminoses i hortalisses. (DF)

QUELLES, SON Terrenys del terme de Felanitx, situats entre can Feina i Son Suau d'en Bordoi. El s XVI, eren el rafal d'en Caselles, pertinença de Firella, sots alou del rei. El 1578, el camp i la vinya de Son Caselles, amb el rafal d'Antoni Adrover, foren valorats en 400 lliures. Posteriorment, la denominació evolucionà en Son Gelles i, finalment, en Son Quelles. (M)

QUEL MATEU, SON Terrenys del terme de Llucmajor, situats entre Son Masset d'en Verdigo, Son Masset Vell, Son Mateu i Son Coll. El 1777, pertanyien a Jaume Jaume, tenien 20 quarterades i eren valorats en 205 lliures. (M)

QUELÓ, SON Antiga possessió del terme de Petra, situada entre Son Cardaix, Son Vell i Son Nét. El 1595, pertanyia a Joan Riutort —Queló— de la família del qual prengué el nom. El 1600, aclaparat pels deutes, la vengué a Rafael Santandreu. Tenia cases i era dedicada a vinyes i a conreu de cereals. El 1727, era d'Onofrina Pegri i tenia les cases mig esbucades. Fou objecte d'un llarg plet familiar i, per fixar-ne l'extensió, fou canada (1734-35) per Joan Forners —Nero—, canador reial. Tenia 71 quarterades, 33 de les quals corresponien a la possessió i 38 a la pertinença dita na Mascolomar i a diversos establiments. El 1744, pertanyia al Reverend Comú de Preveres de Petra. Tenia cases i era dedicada a figuerals i a conreu de cereals. El bestiar de feina eren dos bous. Feia una renda anual de 30 lliures i 35 quarteres de blat. El 1995, en deriven la propietat rústica dita Son Queló i els terrenys denominats Mascolomar. (DF)

QUELOTA, FONT D'EN Al terme d'Escorca, situada al vessant de llevant del puig Caragoler. Aboca l'aigua al torrent de ses Comes. (M)

QUELY, SA Empresa fundada a In-

↑ Fàbrica de galletes Quely (Inca)

ca pels germans Jaume i Gabriel Domènech Coll. Es dedica a la fabricació de galletes en les seves diferents especialitats. Originàriament, el producte s'elaborava al forn de Can Guixa (←) fins que, devers 1935, es començà a alçar la fàbrica actual. La construcció quedà interrompuda amb l'esclat de la guerra i fou represa els anys 40. Fins a 1970 no es constituí en empresa. Compta amb delegacions a Menorca, Eivissa i Barcelona. N'han estat directors Joan Torrandell, Joan Mena, Jaume Deyà i Bernat Solivellas i, des de la seva fundació, n'és president Jaume Domènech Coll. A partir de 1988, Lluís Maicas ocupa el càrrec de director comercial. És la primera empresa d'aquest ram a Mallorca. La seva fàbrica se situa al carrer d'Herois del Balears, d'In-

ca, i ocupa una superfície de prop de 6.000 m². Quant a la distribució, no ultrapassa el mercat estatal. El 1994, mantenia una plantilla de 175 empleats, que incloïa els serveis de repariment.

QUER, FONT DES Vegeu *Esclop, font de s'*.

QUES Família d'armers de Mallorca, originària d'Alcúdia, documentada el s XVII. Es dedicà preferentment a fer espases i també arnesos, celades, morrons i guarnicions d'espases. Tenia la casa i el taller, amb bancs d'espaser i esmoladores, al carrer de la Sabateria o de la Galera, a la parròquia de

ORIGEN DE LES GALLETES D'INCA

Sembla que l'origen de les galletes es remunta a la segona meitat del s XIX, quan els mariners mallorquins es queixaven perquè la llarga durada de les seves travessies per mar els privava de menjar pa. Arran d'aquest fet el forn de Can Guixa començà a fabricar de manera artesanal les primerament anomenades 'galletes de barco', que substituïen el pa, però que conservaven molt més temps la textura i el sabor, sense rostir-se ni florir-se. Per a l'elaboració s'utilitzava farina de blat, oli de soia, oli d'oliva, saïm, llevat i sal. La pasta es tallava amb uns tassons que li donaven la forma característica i llavors era perforada amb un punxó. Amb el temps el producte s'anà perfeccionant i n'augmentà la varietat. Actualment es comercialitzen galletes grosses, petites, amb sal o sense, integrals, dolces (Maria, Quely Crem), bescuit i galleta picada.

GEM

↑ Can Ques (Palma)

Santa Eulàlia, de Palma. En foren mestres Rafel Ques (Alcúdia s XVII - Palma 1670) i Gabriel Ques (Alcúdia s XVII - Palma s XVII). L'inventari que n'elaborà (1670) el notari Martí Seguí és interessant per a l'estudi de la fabricació d'armes a Mallorca. (DF)

QUES, CAN Casal senyorial de tipologia residencial urbana, situat al carrer de Sant Miquel, de Palma, anomenat també can Contestí, can Conrado, can Waring i cas Anglès. L'edifici, originari del s XVI, ha estat objecte de successives reformes, com la de 1926 segons un projecte de l'arquitecte Guillem Forteza. S'articula entorn d'un pati, de traçat quadrangular. Quant a l'ornamentació interior, hi ha documentats treballs de l'artista italià Antonio Soldati i de l'escultor francès André Mourin, que decorà (1798) amb florons el sostre d'una de les sales. En un principi, fou propietat de Macià Ponç Negre i, posteriorment, passà a la família de metges i juristes Contestí. En el s XIX, n'esdevengueren propietaris els Conrado i d'Asprer. Després passà als Waring, família d'origen britànic. El 1922, fou adquirida pel comerciant Antoni Ques.

QÜESTIÓ, ES Terrenys del terme de Maria de la Salut, situats entre Malagarba, es Gassons i Deulosal. Són dedicats al conreu de cereals. (BP)

QÜESTIONS, COLL DE SES Al ter-

me de Selva, situat entre s'Ermita i el puig de sa Creu. (M)

→ Antoni Maria Ques Ventayol

QUES VENTAYOL, ANTONI MARIA (Alcúdia 1889 - Palma 1937) Politic. Posseïa una important fortuna i va esser accionista de la companyia Transmediterrània. Milità en el Partit Liberal de Joan March, però evolucionà cap al republicanisme. El 1934, fou un dels fundadors d'Esquerra Republicana Balear —ERB— i ocupà el càrrec de comptador en el comitè executiu d'aquest partit. A més, lliurà importants quantitats de doblers a ERB. Fou detingut quan s'inicià la Guerra Civil i va esser condemnat a mort per un Consell de Guerra. Va esser afusellat amb Emili Darder, Alexandre Jaume i Antoni Mateu el 24 de febrer de 1937 en el cementiri de Palma.

QUET, CAN Propietat rústica del terme de Deià, situada entre can Borràs, can Panerer, es Pujol i es Moli. El 1995, les cases són dedicades a hos-

tatgeria. ■ Al terme d'Inca, situada entre can Pau Carro, can Punta, Son Gat i ca la Veritat. (M)

QUET, CAS Terrenys del terme de Palma, documentats en els mapes de N Bellin (1756), Tobie Konrad Lotter (1778) i Antonio Zatta (1778) en el lloc on hi ha el llogaret de s'Aranjassa. (M)

QUET, SON Terrenys del terme de Sineu, situats entre Son Real de Baix, So na Jonqueta, Son Llebrés i Son Pau. (M)

QUETA I TEO Duo musical infantil format pels germans Francina Maria i Mateu Santiago Pizà Aulet. Interpretaren música diversa, des de versions de música popular, de jazz i de *folk-song* a cançons compostes pel seu pare, Nicolau Pizà Mesquida (←). Assoliren gran èxit per les seves intervencions a la ràdio i a la televisió i per la participació en concerts i festivals dedicats a la nova cançó. Enregistraren catorze discos, amb cases discogràfiques com *Edigsa*, *Discophon* i *La Voz de su Amo*. Destaquen, entre d'altres, *A caçar ti-gres* (1964) —que guanyà el premi al millor disc infantil al Gran Premi del Disc Català celebrat a Lloret de Mar el 1965—, *Queta i Teo canten Nadal* (1964), *Cançons de Mallorca* (1965), *Riure i cantar* (1966), *Canciones de la película 'Elisabet'* (1968) —que recull les cançons que interpretaren a la pel·lícula del mateix nom— i *El tiro-liro* (1968). El 1994, s'ha editat el recull, en disc compacte, *Les millors cançons de Queta i Teo*. (CM)

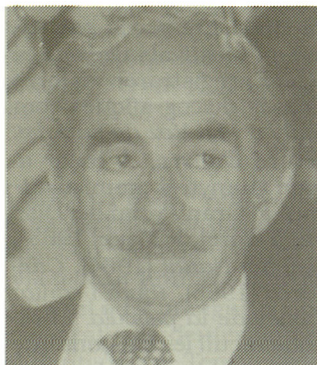
↓ Duo musical infantil Queta i Teo

← Rafel
Quetglas
Ballester

QUETGLAS BALLESTER, RAFEL
(Sa Pobla 1890 - Palma 1963) Baríton. De nin emigrà a Mèxic i Cuba, on estudià cant. Debutà a l'Havana. Tornà a Espanya i actuà al Teatre Reial, de Madrid. Estrenà les sarsueles *Maruxa* (1914) i *Molinos de viento*. També estrenà la sarsuela *Las Golondrinas* (1914). Deixà d'actuar devers els anys vint i passà a dedicar-se a l'ensenyament (CM)

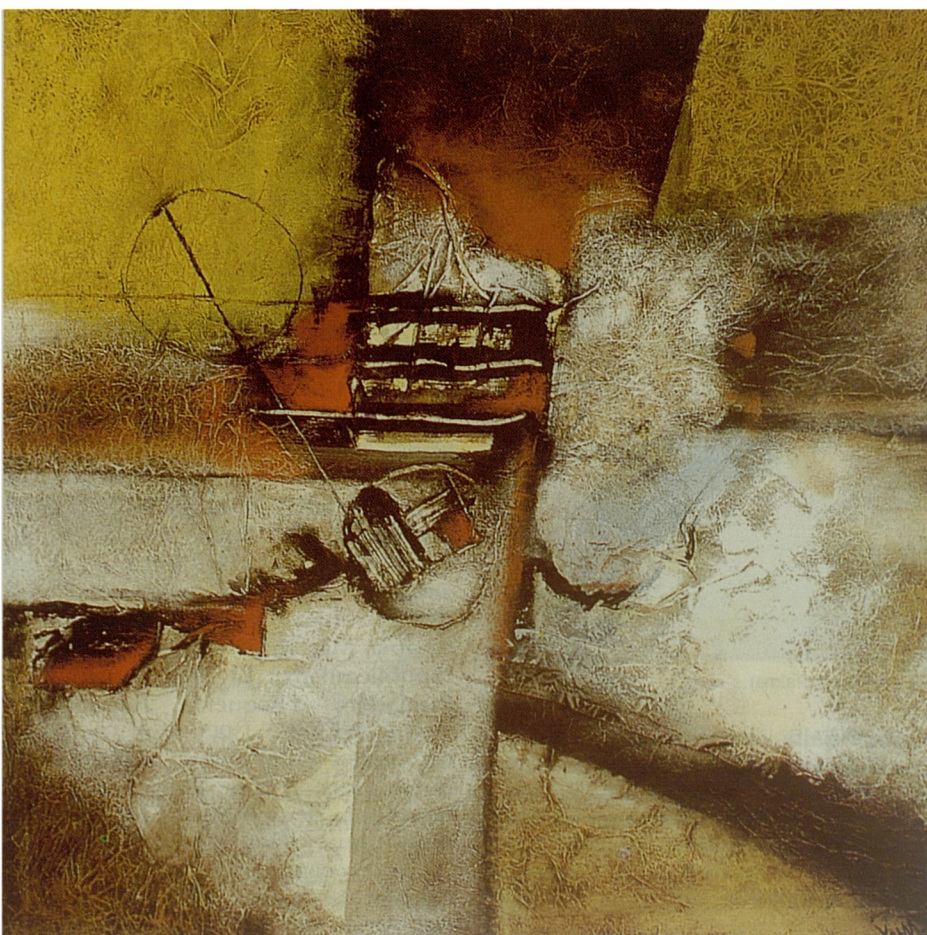
← Andreu
Quetglas
Borràs

QUETGLAS BORRÀS, ANDREU
(Palma 1917 - 1990) Entrenador de futbol. El 1951, obtengué el títol d'entrenador, de categoria nacional. Entrenà l'Atlètic Balears, SE Eivissa, CE Manacor, CE Espanya, de Lluçmajor, UE Poblera, CE Binissalem, CE Constància i CE Castelló (1962-64). Fou també secretari tècnic del RCE Mallorca i de l'Atlètic Balears. (JPa)

← Joan
Quetglas
Buñola

QUETGLAS BUÑOLA, JOAN (Maria

↑ Pere Quetglas -Xam-, *Tot comença amb la lògica*, 1991 (CP)

de la Salut 1936) Polític. El 1983, s'incorporà a Aliança Popular i fou elegit batle de Maria de la Salut. Durant la seva administració es construïren un centre sanitari, un club de la tercera edat i una biblioteca municipal, i es millorà l'enllumenat públic. A més, es construí un mur de contenció a la plaça des Mercat. El 1987, abandonà la política.

QUETGLAS FERRER, PERE —XAM—
(Palma 1915) Pintor. Estudià a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics, de Palma, i en el Deutsche Kunsthand Werk, de Munic (1958-62). Inicià la seva activitat artística com a caricaturista, dibuixant de cartells publicitaris i gravador. El 1948, començà a interessar-se per la xilografia i el gravat. Devers 1951, s'inicià en la pintura sota la influència del surrealisme i féu la primera mostra individual al Cercle de Belles Arts, de Palma. A partir de llavors, ha exposat, assiduament, a Munic, Stuttgart i Frankfurt (Alemanya), Nova York (EUA), Londres, París, Amsterdam, Barcelona i Madrid. Fou membre fundador del Cercle de Belles Arts (1940), del Grup Tago (1959) i de la ga-

leria Ariel (1966), de la qual en fou director. Amb Rafel Jaume creà i dirigí la revista *Dabo*. La seva obra ha passat d'un període d'inspiració cubista (1952-58) influïda, bàsicament, per Braque, cap a una segona etapa barroca (1960-74), protagonitzada per personatges d'inspiració medieval. Aquest expressionisme figuratiu és simultani a la pintura abstracta, tendència emprada quasi exclusivament des de 1976. Utilitza múltiples i variats processos, com el *collage*, el *frottage* o el *grattage*, arenes, draps, cordes, papers, fustes o qualsevol material extrapictòric capaç de subministrar evocacions plàstiques. Aconseguí el primer premi de dibuix del X Saló de Tardor (1951), el premi de gravat Alfredo Guido (1953), de la II Biennal Hispanoamericana, la medalla d'Honor del XXV Saló de Tardor (1966), del Cercle de Belles Arts, i el premi Ciutat de Palma de Pintura (1971). El 1980, fou nomenat acadèmic de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià, de Palma. El 1989, li fou dedicada una exposició antològica a la Llonja, de Palma. El 1992, li fou atorgat el Siurell de Plata, del diari *Ultima Hora*. Rebé (1993) la Medalla d'Or del Cercle de Be-

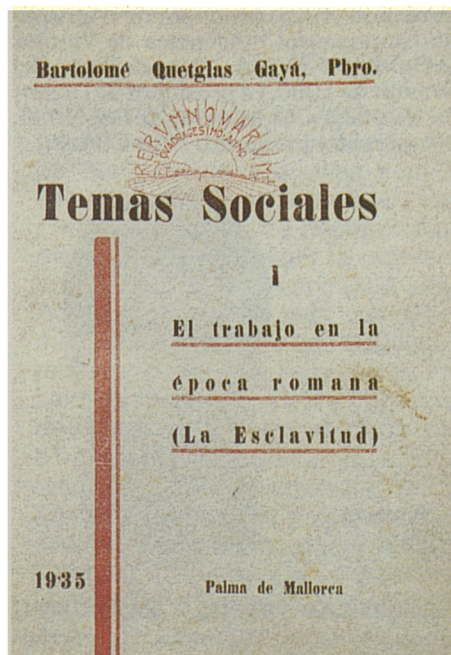
lles Arts i, el mateix any, l'Ajuntament li organitzà una mostra d'homenatge. Així mateix, s'ha dedicat a l'ensenyament; a la crítica d'art, amb el pseudònim Pedro Crespo, i a l'edició de llibres antics. (MAP)

← Bartomeu Quetglas Gayà

QUETGLAS GAYÀ, BARTOMEU

(Felanitx 1900 - Palma 1964) Escriptor i sociòleg. Estudià al Seminari Conciliar de Sant Pere i, posteriorment, a l'Escola Normal de Mestres de Balears. El 1924, fou ordenat de prevere. Fou (1925) el director del diari *El Adalid*. Dedicat de ple a l'aplicació i difusió de la doctrina social catòlica, fou el precursor, a tot Espanya, dels subsidis familiars. Inicià la seva tasca amb la publicació (1932), al *Correo de Mallorca*, de sis articles titulats *El salario familiar y las Cajas de Compensación*, on exposava els principis bàsics sobre la remuneració del treball. Amb aquests escrits aconseguí que un grup d'empresaris mallorquins adoptassin el règim de subsidis familiars mitjançant una caixa de compensació. El 1935, fou nomenat vice-consiliari de la Federació Obrero-catòlica de Mallorca i creà el Secretariat d'Acció Obrera, que implantà sindicats catòlics a Alaró, Artà, Binissalem, Esporles, Inca, Manacor i Palma. Aquell mateix any (1935) fundà, a Palma, un Cercle Empresarial d'Estudis Socials, que donà lloc a la creació de la Caixa Compensadora de Càrregues Familiars. Aquesta entitat, la primera de tot l'estat, tenia com a objecte establir el sistema de subsidis familiars a favor dels obrers caps de casa. El 1938, fou cridat pel govern de Franco instal·lat a Burgos i intervingué en la redacció del *Fuero del Trabajo*. Posteriorment li fou assignada la direcció de l'Institut Nacional de Previsió, de Palma, càrrec que ocupà fins a 1945. El 1937, fou nomenat delegat nacional del secretariat per a la creació de caixes de subsidis familiars i, el 1942, director de l'Obra Sindical de Previsió. El 1951, esdevengué president del Cercle d'Estudis Sacerdotals.

↑ Obra de Bartomeu Quetglas

Fou professor de sociologia del Seminari Conciliar de Sant Pere i de l'Escola d'Assistents Socials Sacerdotals. Entre les seves obres, destaquen *Temas sociales. El trabajo en la época romana* (1935), *El salario familiar. Teoría y práctica* (1935), *Los gremios de Mallorca* (1939, 1980), *Nuevo catecismo social* (1953), *Curso de cuestiones sociales* (1955-59), *Gremios en Felanitx* (1955) i *Monografía histórica de la Seguridad Social en Mallorca* (1960). El 1960, li fou concedida la Medalla al Mèrit en el treball. El 1994, fou nomenat fill predilecte de Felanitx. Té un carrer dedicat a Palma.

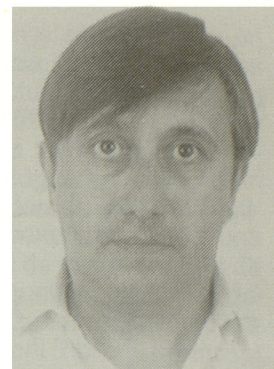

← Andreu Quetglas Martorell

QUETGLAS MARTORELL, ANDREU

(Inca 1944) Escriptor. Fou (1974) cofundador del setmanari *Dijous* i, des de 1992, n'és subdirector. És autor d'*Estampas de ayer comentadas hoy* (1982), sobre fotografies antigues d'Inca, i de *Síntesis histórica del Club Deportivo Constancia* (1982). Ha col·laborat en la premsa i la ràdio illenca i ha estat cor-

responsal dels diaris *Marca*, de Madrid, *Sport*, de Barcelona, i *Menorca*.

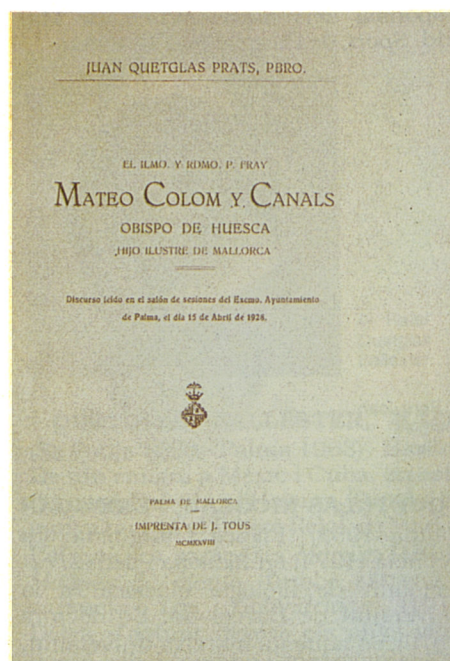
→ Pere Joan Quetglas Nicolau

QUETGLAS NICOLAU, PERE JOAN

(Palma 1952) Filòleg i lingüista. Es llicencià (1974) en filosofia i lletres, especialitat de filologia clàssica, a la Universitat de Barcelona. Es doctorà (1979), en aquesta mateixa universitat, amb la tesi *La modalidad factitiva en latín*. És professor de filologia llatina a la Universitat de Barcelona (des de 1974) i hi ocupa (des de 1989) els càrrecs de catedràtic i de degà. Especialista en lingüística llatina, ha estat un dels pioners en l'aplicació de la gramàtica generativa a l'estudi de la llengua llatina. Seguint el mestratge de Joan Bastardas, es dedica també a l'estudi del llatí medieval i col·labora en la redacció del *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*. És autor d'*Elementos básicos de filología y lingüística latinas* (1985), *Giovanni Pico della Mirandola: discurso sobre la dignidad del hombre* (1988) i *Josep Balari i Jovany: escrits filològics* (1990). El 1991, coedità, amb Maria del Carme Bosch, el recull *Mallorca i el món clàssic* (1991). Ha publicat articles a *Anuari de Filologia, Faventia*, *Helmantica* i *Mittelateinisches Jahrbuch*, entre d'altres revistes, on tracta especialment temes relacionats amb la persistència del món clàssic a Mallorca. Des de 1991, és membre del consell rector de l'Estudi General Lul·lià. El 1988, fundà el Grup de Lingüística Llatina de la Universitat de Barcelona, i de llavors ençà n'és director.

QUETGLAS ORDINAS, BARTOMEU

(Manacor 1911 - Roma 1980) Religios. Es llicencià (1941) en dret canònic, a la Pontificia Universitat Gregoriana, de Roma. S'ordenà (1937) de prevere a Roma. El 1951, fou destinat als Estats Units com a delegat general dels teatins. Fou preposít provincial (1960-66), superior general (1971-77) i procurador general (1977-80) del seu orde.

↑ Obra de Joan Quetglas Prats

QUETGLAS PRATS, JOAN (Inca 1877 - Palma 1962) Prevere. Fou ordenat de sacerdot (1901) i es llicencià (1906) en sagrada teologia a la Universitat Pontificia de València. Des de 1912, fou professor de litúrgia del Seminari Conciliar de Sant Pere. Fou sots-secretari (1904-15) del bisbe Pere Joan Campins i president de la Junta Regional de Congregacions Marianes (1918). Escriví diverses obres litúrgiques i biogràfiques, com *La piedad y la liturgia* (1916), *El Ilmo y Rvdmo P. Fr. Mateo Colom Canals, obispo de Huesca, hijo ilustre de Mallorca* (1928), *Breve explicación dogmática, histórico-litúrgica de la Santa Misa* (1938), *Lugares y viajes de Cristo en el Evangelio* (1939) i *El Rvdo. D. Francisco Rayó Brunet, arcipreste, hijo ilustre de Inca* (1944).

← Bernat Quetglas Riego

QUETGLAS RIEGO, BERNAT (Palma 1949) Empresari. Es titulà (1971) en direcció d'empreses i activitats turístiques a l'Escola de Turisme de Ba-

lears. Fou (1977) fundador de l'Agrupació Empresarial d'Agències de Viatges de Balears —AVIBA—. Des de l'inici del decenni de 1980, és president de l'agència de viatges Sidetour i, des de 1986, vice-president executiu d'Air Europa.

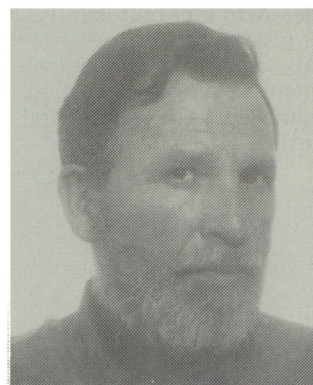
→ Bartomeu Quetglas Riera

QUETGLAS RIERA, BARTOMEU (Bunyola 1959) Alpinista. Ha participat en diferents expedicions mallorquines, com als Andes, de Perú (1984), a l'Himàlaia (1985), a l'expedició patrocinada pel diari *Última Hora* als Andes, de Perú (1986), i a les expedicions patrocinades per la Banca March al Pamir (1988), a la Cordillera Real, de Bolívia (1989) i a l'Himàlaia (1990 i 1991). El 1992, participà en una expedició als Andes, de Xile i Argentina. (JPa)

→ Francesc Quetglas Rosanes

QUETGLAS ROSANES, FRANCESC (Barcelona 1948) Politic. Es llicencià (1972) en ciències econòmiques a la Universitat de Barcelona. Fundador del Centre Democràtic i Social —CDS— a Mallorca, el 1984, fou elegit president insular i, el 1987, president a les illes Balears. Encapçalà la llista del CDS a les eleccions autonòmiques de 1987 i fou elegit diputat. Exercí (1987-91) el càrrec de portaveu del grup parlamentari centrista al Parlament de les Illes Balears. Fou (1987-91) senador en representació de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. És (des de 1995) diputat del Parlament de les Illes Balears pel Partit Socialista Obrer Espanyol —PSOE—. (DG)

→ Joan Quetglas Veny

QUETGLAS VENY, JOAN (Porreres 1939) Politic. Es llicencià en filosofia a la Universitat de Barcelona (1966). En aquesta ciutat, milità en el Partit Socialista Unificat de Catalunya. Tornat a Mallorca, impulsà el Partit Socialista d'Alliberament Nacional —PSAN— (1976), del qual s'escindí amb el PSAN-Provisional (1978-79). També fou un dels creadors de l'Assemblea Popular de Mallorca, que redactà un avantprojecte d'estatut de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, el qual fou presentat a Cura (març de 1977). Devers 1980 s'incorporà a la Confederació Nacional del Treball —CNT—. Entre el 1986 i el 1989, impulsà el Moviment de Defensa de la Terra —MDT—, de caràcter independentista i pancatalanista.

QUETGLE, ES Terrenys del terme de Felanitx, estesos entre Son Colom, el puig de Sant Nicolau, el moli d'en Galera i el camí del castell de Santueri. El 1233, era l'alqueria Perrina, que fou cedida pel cavaller Carròs al rector de Felanitx i als seus successors. Aquesta pertinença a una autoritat eclesiàstica local determinà que passàs a denominar-se es Clergue, després deformat en es Quetgle. (M)

QUETGLES, CAN Propietat rústica del terme d'Artà, situada entre Son Eixut, sa Carbona d'en Nofre, Son Tomàtiga i ses Vergunyies. (M)

QUETGLES, JOAN (Bunyola s XVII) Astròleg. És autor de *Pronostich general del any del Señor 1642 de lo que aseñala el sol y la luna y los dames planetas ab los girans* (1642).

QUETGLES, MIGUEL (Palma s XVI - 1601) Escultor. Es dedicà a la imatgeria religiosa i dugué a terme diversos treballs per a esglésies i convents de Palma. Fou una figura de transició cap

al barroc. Tenia la casa i el taller al barri de l'Almudaina, al cap d'amunt de la costa de la Seu, de Palma. Treballà amb els fusters Josep Barceló, Miquel Company, Miquel Gener, Bartomeu Horrac i Rafel Real. Fèu obres i retaules conjuntament amb els escultors Miquel Bagur, Nicolau Roig, Joan Segarra i Antoni Verger; i amb els pintors Joan Antoni Bonet, Josep Huguet, Magi Martorell, Joan Antoni Oms i Onofre Suau. L'inventari i l'encant dels seus béns, elaborats (1601) pel notari Pere Ribot, són de gran interès per a la història de l'art a Mallorca. (DF)

QUETGLES, MOLÍ D'EN Antic molí de vent, fariner, del terme de Palma, situat al Molinar de Llevant. Tenia cases i tres quarterades de terra. Confrontava amb el molí des Racó, el d'en Paracanyes, el d'en Català, el camí que anava de la porta des Camp al Coll d'en Rabassa i la ribera de la mar. Era també denominat molí des Caire. El 1710, Miquel Quetgles —Fortuna—, de qui agafà el nom, el vengué al negociant Onofre Aguiló. El 1715, durant la Guerra de Successió, les autoritats austriacistes mallorquines el demoliren, en represàlia contra el filipisme d'Onofre Aguiló. Aquest acabada la guerra, reedificà el molí i les cases i transformà les terres en hort, amb sinia i safareig. El 1717, feia un cens reservatiu anual de 10 lliures i 10 sous. (DF)

QUETGLES, PERE ANTONI (Palma s. XVIII) Mestre de gramàtica. És autor de *Pronostich diari per lo any del Senyor 1765*, amb el gravat de l'unicorn de sant Domingo a la portada.

QUETGLES BAUÇÀ, JOAQUIM (Palma XIX - 1893) Politic. Fou membre del Partit Demòcrata i redactor d'*El Iris del Pueblo* durant la seva primera (1855) i segona (1869-73) època. Després de la Revolució de Setembre de 1868, fou un dels caps del Partit Republicà Democràtic Federal. Durant el Sexenni Democràtic, fou vocal de la Junta Provincial d'Ensenyament (1868), regidor de l'Ajuntament de Palma (1872-73) i vice-president de la Diputació de Balears (1873). En aquells anys, donà suport al Centre Federal de Societats Obreres de Palma. El 1881, participà en la reorganització del Partit Republicà Democràtic Federal i fèu part del seu comitè provincial. Va dirigir *La Autonomía* (1883-84). (AM)

QUETGLES BAUÇÀ, MIQUEL (Palma 1826 - 1872) Politic. Era propietari

MIQUEL QUETGLES BAUÇÀ

Miquel Quetgles fou allò que diríem ara un home representatiu en aquell segon adveniment de l'estat pla, conseqüència i fruit de les idees de 1848: l'home que arriba a un cert nivell intel·lectual amb la innocent coqueteria de fer-se el proletari, tot i sortir de files més o menys patronals i burgeses. Amos de petites indústries, mestres de taller, perits de comerç assumiren llavors la representació obrera i dugueren la veu d'un 'quart estat', que començava a trepitjar els talons al tercer, sorgit el 1789. Aquesta neutralitat, més que idees i aspiracions concretes, oferia una mescladissa de totes les declaracions sentimentals i de tots els anhels de redempció sorgits a l'empara de l'apostolat laic d'aquelles dates, des del saint-simonisme fins a les *Paraules d'un creient* de Lamennais i els fullets de Proudhon. Un exclaustrat de 1835, el senyor Jeroni Bibiloni, professor d'humanitats castellanen en el primer Institut Balear i mestre de quasi tota aquella generació liberal de Mallorca, havia representat ja, vint anys abans, aquell vague lirisme socialista i neocristià, i va esser a punt d'excedir els límits de l'apostasia en algun opuscle que rectificà després. I en Quetgles s'adverteix la persistència del mateix ferment, revivat pels progressos de la lluita i les seves noves fases.

Miquel dels Sants Oliver, *Treinta años de provincia*

Traducció: GEM

← Miquel Quetgles Bauçà

tari d'un magatzem de farina. Fou un dels dirigents del Partit Demòcrata i un dels iniciadors del republicanisme a Mallorca. El 1852, creà a Palma el Centre Instructiu, de caràcter republicà. El 1854, durant el Bienni Progressista, fou regidor de l'Ajuntament de Palma. Des d'aquest càrrec intentà redimir en metàl·lic els soldats que havien de fer el servei militar. Fou redactor d'*El Iris del Pueblo* (1855). Entre 1856 i 1868, mantengué en la clandestinitat una societat democràtica. El 1866, fou redactor d'*El Porvenir*. Després de la Revolució de Setembre de 1868, era membre de la Junta Provisional de Govern de les Balears i de la Junta Revolucionària de Govern de les Balears. A més, fèu part del consistori de l'Ajuntament de Palma, de la Diputació Provincial de Balears i de la Junta de Primer Ensenyament de Palma. A partir de 1869, fou president del Comitè Balear del Partit Republicà i di-

rector de la segona època d'*El Iris del Pueblo*. El gener d'aquell mateix any, fou candidat a les eleccions generals pel Partit Republicà Demòcrata Federal de Balears i obtengué 8.645 vots, però no fou elegit. A més, va esser comandant de la Milícia Ciutadana de Palma (1869-72). El 1871, fou elegit diputat provincial per Palma. Publicà *La Cuestión Religiosa* (1869). El seu enterrament (febrer de 1872) va esser el primer de caràcter laic que es va celebrar a la ciutat i congregà una de les manifestacions més nombroses que hi va haver a Palma en el s. XIX. El Partit Republicà Federal acordà erigir un monument a la seva memòria en el cementiri per subscripció popular, però l'oposició de l'Església i el canvi de règim (1874) ho impediren. El febrer de 1873, l'Ajuntament de Palma organitzà una manifestació en la seva memòria, en la qual participaren republicans i progressistes de tota l'illa. Té un carrer dedicat a Palma, al barri de Santa Catalina. (AM)

QUETGLES DE BINIFALET, SON Antic rafal del terme de Llubi, situat al lloc de Binifalet. El 1633, pertanyia a Cristòfol Quetgles, de la família del qual prengué nom. Tenia casa i molí de sang. Era dedicat a conreu de cereals i a ramaderia ovina. (DF)

QUETGLES PONS, BARTOMEU (Bunyola 1951) Músic i pedagog. Llicenciat (1975) i doctor (1988) en cièn-

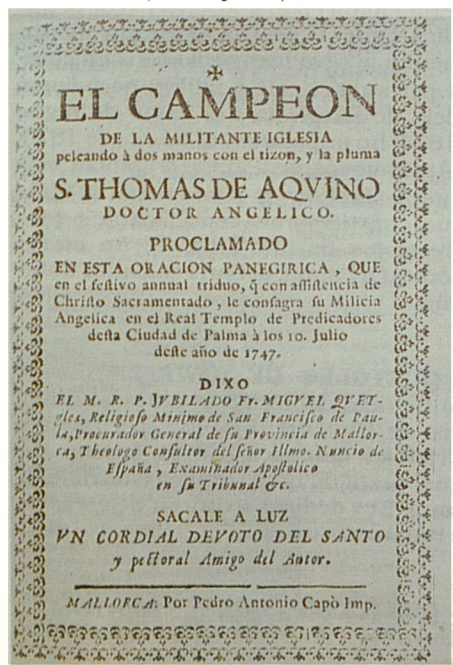

← Bartomeu
Quetgles
Pons

cies de l'educació per la Universitat de Barcelona, amb la tesi *Escolarització i dinàmica de sistemes* (1990). Des de 1975, és professor de la Universitat de les Illes Balears. Fou membre fundador de la Coral Universitària (1977) i de La Quarta Ciència (1979). Va esser regidor de cultura de l'Ajuntament de Bunyola (1983-91), pel Partit Socialista de Mallorca —PSM—. Durant la seva gestió fundà el Festival de Música de Bunyola (1985), que encara dirigeix, i gestionà la publicació de diversos llibres sobre Bunyola i les obres de la Casa de Cultura, inaugurada el 1991. (CM/GEM)

QUETGLES REPELÍ, MIQUEL (Palma s XVII - 1759) Religios mínim. Professà (1725) al convent de Sant Francesc de Paula, de Palma. Fou doctor en dret canònic i civil i en teologia, procurador general de la província, teòleg-consultor de la Nunciatura i examinador apostòlic del seu tribunal. Escriví

↓ Obra de Miquel Quetgles Repelí

↑ Can Queto (Moscarí, Selva)

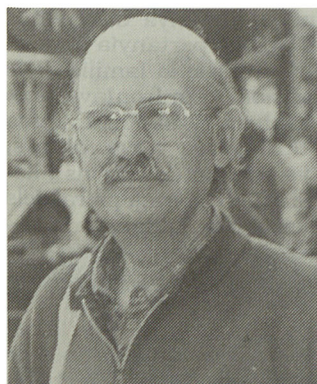
El campéon de la militante Iglesia peleando a dos manos con el tizón y la pluma Santo Tomás de Aquino Doctor Angélico (1747) i Manifiesto legal que el P Fr Miguel Quetgles hace a los señores del Consejo de la Suprema y general Inquisición.

QUETO, CAN Propietat rústica del terme de Selva, situada al lloc de Moscarí, entre els establiments de Son Perelló, el camí vell de Pollença, el pont d'en Lleó i el torrent de Massanella. Sorgí, el s XVII, d'una segregació de Son Rabassa. El 1654, feia part de l'heretat de Miquel Capó —Queto—, d'Inca, de qui prengué nom. Tenia cases i era dedicada a olivars i conreu de cereals. Feia una renda anual de 58 lliures, un odre d'oli i 1 quartera d'olives. El 1669, era de l'inquer Joan Capó —Queto— i fou valorada en 1.700 lliures. El 1698, s'havia dividit entre diversos propietaris i en mantenia la titularitat de la propietat major Joan Capó —Queto—. Aquesta família en fou titular al llarg del s XVIII. El s XIX, era de la família moscariencia dels Ferrer —de can Gelat—. El 1863, pertanyia a Antoni Ferrer —Gelat—. Confrontava amb Son Perelló, el camí vell d'Inca a Pollença i el torrent de Massanella. De 17,5 quarterades, tenia cases i era dedicada a olivars, garroverars, figuerals i ametllers. Tenia un petit hort. El 1995, el torrent de Massanella, entre el pont d'en Lleó i el pont de Son Perelló, rep la denominació local de **torrent de can Queto**. (DF)

QUIAM, CAN Propietat rústica del terme de Costitx, confrontada amb Son Vispó. És denominada també es Talaians. El 1735, era el rafal de Son Quiam, situat al lloc de Binifat. Pertanyia a l'honor Pere Amengual —Quiam—, de la família del qual prengué nom. Tenia cases i era dedicat a vinya i a conreu de cereals. Era valorat en 1.320 lliures. El 1864, era d'Antoni Amengual —Quiam—. Tenia 45 quarterades, distribuïdes entre sementers de cereals (18), garrigues (14), alzinars (8), figuerals (3) i vinya (2). Els s XIX-XX, anà fragmentant-se en petites propietats. El 1944, les principals pertanyien a Antònia Ferragut Perelló (13 quarterades) i Bàrbara Fiol Vallespir (7 quarterades). (DF)

GUID, EL Setmanari d'informació general, editat (agost-novembre de 1987) a Calvià. Fundat per Francesc Lara i dirigit per Joan Pla García, en fou cap de redacció Rubén Àvila. Tractava temes culturals, polítics i socials, amb un sentit crític i irònic. Redactat majoritàriament en castellà, també publicava articles en català.

QUIÑONERO SOLANA, GINÉS (Cartagena, Múrcia 1935) Polític. Durant els anys seixanta, fou un dels principals dirigents de l'organització clandestina del Partit Comunista d'Espanya —PCE— a Mallorca, fet pel qual fou detingut i empresonat (1964). Durant la segona meitat dels anys setanta, fou president de l'Associació de

← Ginés
Quiñonero
Solana

Veïns de Son Gotleu. Militant del Partit Socialista Obrer Espanyol —PSOE— (1978-91), fou regidor de l'Ajuntament de Palma entre 1979 i 1987. (DG)

← Heribert
Quiñones
González

QUIÑONES GONZÁLEZ, HERIBERT (Bessaràbia, Moldàvia ~1907 - Madrid 1942) Nom amb el qual fou conegut a Espanya un agent de la Internacional Comunista, polític i sindicalista. Sembla que durant el decenni dels vint treballà a Amèrica Llatina sota les ordres de Vittorio Codovila. Devers 1931, es traslladà a Mallorca, on s'integrà dins l'organització regional del Partit Comunista d'Espanya —PCE—. El 1932, fou expulsat i es traslladà a València. Casat (1932) amb la dirigent comunista mallorquina Aurora Picornell, el 1934 feu amb ella un viatge de propaganda a Menorca. Detengut arran dels fets d'Octubre de 1934, fou traslladat a la presó d'Oviedo. El novembre de 1935, fou posat en llibertat. L'alçament militar de juliol de 1936 el sorprengué al sanatori madrileny d'Humera. Participà en l'organització del desembarcament del capità Alberto Bayo a Mallorca (agost-setembre de 1936). Poc després es traslladà a Menorca, on fou elegit secretari general del Comitè Provincial de les Balears del PCE i director de *Nostra Paraula*. El 1937, abandonà les Illes i passà al País Valencià, on fou detingut al final de la guerra. El 1941, es feu càrrec, a Madrid, de la reorganització del PCE a

l'interior. Enfrontat amb la direcció del partit a l'exili, fou expulsat de l'organització. Detengut, fou condemnat a mort i afusellat (1942). (DG)

QUINT, CAN Propietat rústica del terme de Llucmajor, situada entre can Garra Seca, can Sergent, es Puigderros de Dalt i Son Mut. (M)

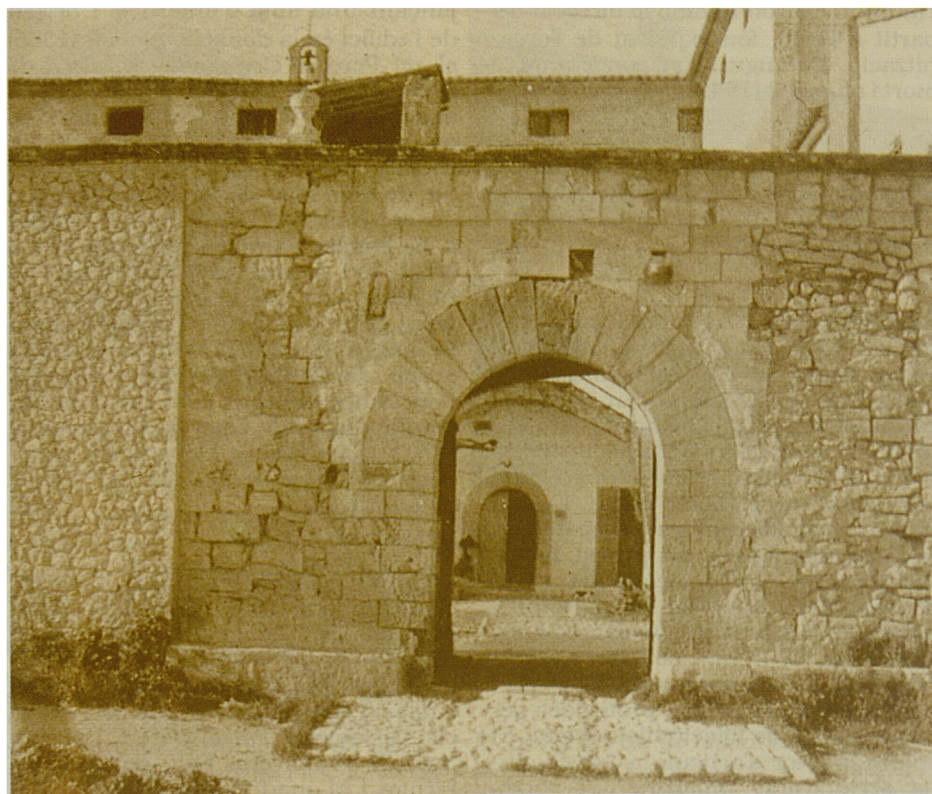
QUINT, CAN Casal senyorial de tipologia residencial urbana, situat al carrer de Sant Feliu, de Palma, també anomenat can Dameto, can Fortesa i can Àustria. L'edifici actual és el resultat d'una sèrie de transformacions dels s XVI, XVIII i XIX, realitzades sobre la base d'una construcció gòtica. L'espai interior, articulat entorn d'un pati central, es distribueix en planta baixa, dos pisos i porxo. La façana del carrer de Sant Feliu té portal de mig punt i galeria amb pilars octogonals i capitells motlurats. El frontis del Born, del final del s XVIII, manté una disposició regular de les finestres, protegides per trencaaigües de filiació historicista. El volum inferior s'articula a través d'una sèrie d'arcs rebaixats. El porxo, configurat com una galeria d'arcs de mig punt, està separat de la resta mit-

jançant una línia d'impostes. L'origen de l'edifici és la donació que féu (1365) el rei Pere el Cerimoniós a l'abad de Sant Feliu de Guixols d'un casal en aquesta illeta i d'uns terrenys annexs, on es construí l'oratori de Sant Feliu. El 1391, passà a ésser propietat d'Onofre de Galiana. El 1576, pertanyia a Joanot-Baltasar Tomàs, que el vengué a la família Burgues. A partir del s XVIII, fou ocupat pels marquesos de Bellpuig, fins que heretà (al començament del s XIX) la casa i l'oratori Maria Francesca Dameto Sureda, casada amb Josep de Quint-Safortesa i Sureda. Fou també conegut com can Àustria, perquè durant la Guerra de Successió (1702-15) la família Dameto fou partidària de la causa de l'arxiduc Carles d'Àustria. (AS)

QUINT, GALERIES Sala d'exposicions fundada (1946) al pas d'en Quint, de Palma, per Rafel Palou Rubí. Fou un dels centres de la vida artística de Palma i contribuï al coneixement i a la divulgació dels nous corrents. Organitzà els certàmens Paisatges de Balears, Saló de Primavera, Saló de Primeres Firmes i El quadre de la setmana. S'hi exhibiren obres de Joan Miralles, Josep Miret, Ramon Nadal, Juli Ramis,

→ Can Quint
(Palma)

↑ Antigues cases de Son Quint (Palma)

William Cook, Médard Verburgh i Pasqual Roch Minué, entre altres artistes. En foren directors-propietaris el fundador i, a la seva mort (1962), la seva esposa Teresa Dubià Alemany (1962-69). El 1969, canvià el nom pel de galeria Llatina.

QUINT, SON Possessió del terme d'Esporles, situada al SE del nucli urbà, entre Son Galceran i Miralles. Propietat dels Quint, dels quals prengué el nom, la senyora Isabel Quint la fideïcometè a favor d'aquesta família. El 1665, pertanyia al senyor Pelai Quint, cavaller de l'orde de Sant Joan. Tenia cases i tafona. Era dedicada a olivars. Tenia garroverars i conreu de cereals. Hi havia guardes de devuit cabres i setze porcs. Tenia un gran alzinar destinat a aglanar porcs i a fer carbó i calç. Les pastures eren arrendades a part i feien una renda anual de 50 lliures. La calç era destinada a les obres de construcció de la murada de Palma. El 1677, fou valorada en 14.000 lliures. El 1745, pertanyia al senyor Antoni Dameto Togores i era sotmesa al fideïcomís disposat per la senyora Isabel Quint. El 1747, era del senyor Antoni Dameto i Sureda de Santmartí. Tenia vinya i un hort, amb sínia i safareig. Feia una renda anual de 450 lliures. ■ Propietat rústica del terme de Manacor, situada entre can Piulo, es Morro, el torrent de

na Borges i cas Manxes. ■ Antic rafal del terme de Palma. El 1665, pertanyia a la noble Aina Quint, de la família de la qual prengué el nom, i era situat davant el convent de Jesús Extramurs. Tenia cases i era dedicat al conreu de cereals i lleguminoses. ■ Antiga possessió del mateix terme. Fins al s XVII,

↓ Son Quint (Establiments, Palma)

fou denominada la Vinya o la Vinya dels Quint. El 1655, pertanyia a la senyora Agnès Quint, de la família de la qual prengué nom. Confrontava amb Son Moix i amb el camí Reial. Tenia cases i era dedicada a vinya, olivars, garroverars i a conreu de cereals i lleguminoses. El s XVII, la casa pairal dels Quint era al carrer de la Sabateria Vella, a la parròquia de Sant Nicolau, de Palma. El 1863, tenia 400 quarterades. Durant la primera meitat del s XX es parcel·laren algunes zones de la perifèria de la possessió, com sa Tanca de Baix, es Garrigó, sa Caseta d'en Plata i el figueral de Son Quint, on, el 1941, s'inaugurà una teulera. En aquesta època produïa blat, civada, ordi, ciurons, oli i ametlles. També tenia una guarda d'ovelles. A l'inici dels anys setanta la part central de la possessió, dita sa Tanca de Dalt, fou urbanitzada i donà lloc al nucli de Los Almendros. Des de la premsa i des del món de l'art hi va haver una campanya per salvar les cases de possessió i Lluís Ripoll publicà *Salvem Son Quint* (1972). El 1974, les cases de possessió foren completament demolides. ■ Propietat rústica del mateix terme, situada a Establiments, entre Son Ponç, Son Escaliva, Son Pelat i Son Espanyol. ■ Possessió del terme de Petra, situada entre es Cabanellins, es Cabanells Nou, Son Murtó i Son Moixeta Nou. ■ Antiga possessió del terme de Pollença. El 1678, pertanyia a Joan Sales —de Son Quint—. Tenia cases i era dedicada a olivars, garroverars i conreu de cereals i lleguminoses. Hi havia guardes de 39 ovelles i desset porcs. (AM/DF/M)

↑ Sa Quintana (Palma)

QUINTANA, LA Antic hort del terme d'Alcúdia. El 1714, pertanyia al metge Pere Bennàsser. Tenia cases i un molí de vent, fariner. Era dedicat al conreu de cereals, lleguminoses i hortalisses. ■ Comuna del terme de Lloret de Vistalegre. De la seva existència hi ha notícies per documentació datada el 1352. (DF/M)

QUINTANA, POU DE LA Al terme d'Alcúdia. De la seva existència hi ha notícies per documentació datada el 1631. (M)

QUINTANA, RAFAL D'EN Al terme de Llucmajor. Vegeu *Sollerie*.

QUINTANA, SA Terrenys del terme de Maria de la Salut, situats entre Son Roig, es Boscarró, Son Monjo i la carretera de Sineu. El 1797, era sots alou, domini directe i jurisdicció del comte de Formiguera a mercè de llúisme, fadiga i delme. Foren urbanitzats a partir del s XVIII i totalment urbanitzats el s XIX i XX. ■ Al terme de Palma, a Son Berga d'Establiments. Són situats entre Son Espanyol i Son Pelat. ■ Antic rafal del terme de Sóller, situat al lloc de Biniraix. El 1691, pertanyia a Francesc Castelló. A les cases es criaven cucs de seda, producte que s'hi filava amb torn. Tenia una zona de rotes, sembrada de blat, a la muntanya de Cúber. El 1995, designa una propietat rústica, situada entre can Cerol, l'Horta i el nucli urbà de Biniraix. (BP/DF/M)

QUINTANA, SA Placeta situada davant les antigues cases de Terrades, a Santa Maria del Camí. El 1294, ja apareix documentada com a Quintanes Comunes del lloc de Terrades. (MaM)

QUINTANA, SON Antic rafal del terme de Palma. El 1653, pertanyia al noble Antoni Orlandis, donzell. Tenia cases i era dedicat al conreu de cereals i lleguminoses. Feia una renda anual de 36 lliures. ■ Propietat rústica del terme de Selva, situada entre Son Perotí i el pont d'en Llobina. (DF/M)

QUINTANA BATLE, ANTONI (Binissalem s XVIII - Palma 1760) Notari. El 1757, en rebé el títol. Tenia la notaria davant el Temple, a la parròquia de Santa Eulàlia, de Palma. Llegà dos protocols (1757-60). Contenen dades d'interès sobre Binissalem i Santa Eugènia; el col·legi de Sant Martí de la Companyia de Jesús (Palma), i contractes d'arrendament de la possessió de Vinromà (Muro) i dels horts de Baix, de Dalt, de So na Dolça i de sa Sinia Bona (Palma). (DF)

QUINTANA CAMPINS, TOMÀS (Palma 1945) Pintor. Estudià a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis artístics, de Palma. Des de 1973, ha exposat en diverses ocasions a Palma. La seva obra, de temàtica bàsicament paisatgística, s'inclou dins el postimpressionisme d'influència local.

↑ Oli de Tomàs Quintana Campins

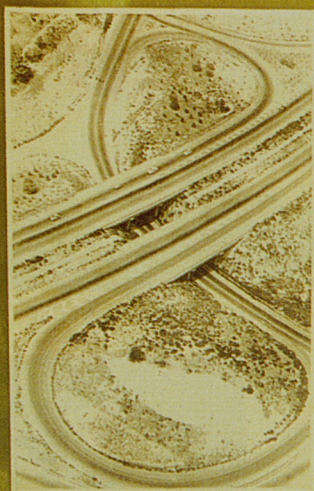

→ Antoni Quintana Garau

QUINTANA GARAU, ANTONI (Palma 1884 - 1935) Polític. Fou el primer candidat que el grup polític regionalista l'Espurna presentà a les eleccions de 1909. No va ésser elegit i ho tornà intentar el 1919 a les llistes del Partit Liberal Regionalista. Aquest cop aconseguí una regidoria i s'encarregà de qüestions d'hisenda i comptabilitat municipal. Ocupà (1919-35) la càtedra de comptabilitat a l'Escola de Comerç. Fou membre de la junta directiva de l'Associació per la Cultura de Mallorca, president de l'Orfeó Mallorquí (1925-35) i vocal de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació. Va ésser un dels fundadors (1930) del Centre Autonomista de Mallorca i un dels redactors de l'Avantprojecte d'Estatut (1931).

QUINTANA PEÑUELA, ALBERT (Palma 1948 - 1978) Geògraf. Llicenciat (1969) en Història General per la Universitat de Salamanca. Durant el curs 1971-72 s'incorporà al Departament de Geografia de la Facultat de Filosofia i Lletres de Palma, d'on fou professor fins a 1978. A la mateixa Facultat, el 1975, es doctorà amb la tesi *El sistema urbano de Mallorca* (1979). El 1978, ocupà el càrrec de director general a la Conselleria d'Ordenació del Territori del Consell General Interinsular de Balears. Publicà articles sobre teo-

EL SISTEMA URBANO DE MALLORCA

Alberto Quintana Peñuela

↑ Obra d'Albert Quintana

ria de la geografia i sobre geografia de Mallorca a publicacions com *Trabajos de Geografía, Mayurqa* i *Lluc*. En col·laboració amb Francisco J Díaz de Castro, publicà *Juan Marsé. Ciudad y novela. Últimas tardes con Teresa: organización del espacio y producción de imagen* (1978, 1984). També és autor de *Poemes* (1979), un recull pòstum de poemes seleccionats per Francisco J Díaz de Castro. (GEM/LIM)

QUINTANA I RAMON, MARIÀ DE (Eivissa 1812 - Palma 1885) Polític, navilier i propietari. Fou cap (des de 1856) del Partit Progressista de Mallorca. Va esser regidor (1858) i batle (1861-62) de Palma. Durant la seva administració es reformà el Born, es millorà l'enllumenat públic i es va fer un nou nomenclàtor, en castellà. El 1866, participà en una conspiració progressista, que fracassà. Després de la Revolució de Setembre de 1868, fou president de la Junta Provisional de Govern de les Balears, governador civil interí (octubre-novembre de 1868) i president de la Diputació (octubre de 1868). Impulsà una escissió de la Conciliació Liberal i encapçalà el grup polític de la Tertúlia del Progrés (gener de 1869). Aquell mateix any fou elegit diputat a Corts. A Madrid, s'oposà a la unitat catòlica (1869) i votà a favor de la monarquia d'Amadeu I (1870). S'alineà amb els progressistes radicals de Manuel Ruiz Zorrilla i fundà el Partit Progressista Democràtic de Mallorca. L'abril de 1872, fou novament elegit diputat per Mallorca, pel districte de Manacor.

L. QUINTANA
FRANCO
AL MUCHACHO ESPAÑOL

↑ Obra de Llorenç Quintana

Poc després, fou nomenat governador civil de Balears (de juny de 1872 a abril de 1873). El febrer de 1873, votà a favor de la proclamació de la I República. El 1881, impulsà l'organització del Partit Republicà Progressista. Li fou concedida la creu d'Isabel la Catòlica. (AM)

QUINTANA REYNÉS, LLORENÇ (Binissalem 1889 - Barcelona s XX) Advocat i escriptor. Ordenat de prevere (1913), devers 1931 se secularitzà. Poc després, es traslladà a Andalusia i a Barcelona, on estudià dret. Publicà *Dos páginas de la historia de una revolución, Mallorca siempre española, Días rojos en una ciudad bética (Impresiones, enseñanzas y contrastes)* (1938) i *Franco. Al muchacho español* (1940).

→ Antoni
Jaume
Quintana
Torres

QUINTANA TORRES, ANTONI JAUME (Palma 1957) Historiador. Es llicencià (1980) en història a la Universitat de Barcelona. És autor de *La memòria que es perd: el Drac de Na*

Coca (1992) i coautor de *La pervivència del rei En Jaume* (1992). Ha publicat articles sobre història a *Lluc*, *El Mirall*, *Estudis Balearics*, *Estudis d'Història Econòmica*, *L'Avenç* i *El contemporani*. El 1991, li fou atorgat el premi Ciutat de Palma d'Investigació.

→ Lourdes
Quintana
Torres

QUINTANA TORRES, LOURDES (Palma 1958) Doctora en medicina. Es doctorà a la Universitat Central de Barcelona (1993) amb la tesi *L'endèmia tuberculosa a les Illes Balears* (1987-1992). Ha publicat articles sobre la tuberculosi i la prevenció del consum d'alcohol i tabac a *Medicina Balear*, *Alimara* i *Atención Primaria*.

QUINTANES, SES Terrenys del terme d'Alcúdia. De l'existència d'aquest topònim hi ha notícies per documentació datada el 1800. ■ Propietat rústica del terme d'Artà, situada entre es Pujols Grans, el torrent des Millac, na Marranxa i l'alqueria Blanca. (M)

QUINT DEL VI Impost de l'antic regne de Mallorca que gravava el consum del vi. Consistia en una cinquena part del preu del vi. També es pagava per introduir vi de la Part Forana a la ciutat de Mallorca. El 1405, fou inclòs dins la Universal Consignació.

QUINT I PACS, NICOLAU (Mallorca s XV - XVI) Militar. Cavaller mallorquí, el 1505 acompanyà Ferran el Catòlic a Nàpols. El 1512, fou nomenat ajudant del lloctinent general de Mallorca. Participà en l'expedició a Bugia (Algèria) de 1515. Fou nomenat castellà del Penyal d'Alger, situat prop de la ciutat del mateix nom, i s'encarregà de la seva fortificació. Aquell mateix any tornà a Mallorca i fou nomenat castellà del castell de Bellver.

QUINT SAFORTESA I TOGORES, JOSEP (Palma 1821 - 1880) Polític

i hisendat. Devers 1870 era propietari de 1.917 ha i era un dels majors contribuents de les Balears. A l'època d'Isabel II fou un dels representants del sector més conservador del Partit Moderat. El 1857, es presentà a les eleccions com a candidat pel Partit Monàrquic Pur, una candidatura de caràcter absolutista molt propera al carlisme, i fou elegit diputat pel districte de Manacor. Devers 1869, s'incorporà al Partit Carlista i es convertí en el cap del carlisme a Mallorca. A les eleccions generals de 1871, fou elegit diputat pel districte de Manacor. L'abril de 1872, impulsà la no participació del carlisme mallorquí, llavors molt influent, a les eleccions generals. Per aquest motiu fou destituït pel cap carlí Cándido Nocedal. El 1873, durant la Tercera Guerra Carlista, alguns dels seus béns foren confiscats. El 1875, fou desterrat a València per la seva adhesió a la causa carlista i per tenir els seus fills Joaquim i Josep com a oficials a l'exèrcit carlista. Acabada la guerra, impulsà i dirigí la reorganització del carlisme. Col·laborà a *La Palma* i en els almanacs del *Diario de Palma*. (AM)

← Josep Quint Zaforteza i Amat

QUINT ZAFORTEZA I AMAT, JOSEP (Palma 1894 - 1965) Politic. Fou fundador i vice-president de l'Associació per la Cultura de Mallorca (1923). El gener de 1931, s'incorporà al Centre Autonomista de Mallorca i formà part del comitè mixt Centre Autonomista-Partit Regionalista. L'abril del mateix any, fou elegit regidor de Palma pel Centre Autonomista de Mallorca. El juny de 1931, abandonà el Centre Autonomista perquè acceptà de manera explícita la Segona República. Fou president del Cercle Tradicionalista de Palma i dirigí el carlisme mallorquí, que el 1933 s'estructurà amb el nom de Comunió Tradicionalista de Balears. Col·laborà a la revista *Reconquista* (→) (1933), on publicà una sèrie d'articles per defensar la pluralitat d'Espanya i la validesa del foralisme com a mitjà per a la descentralització. Participà en la trama insurgent prèvia al 19 de juliol de 1936 i, en el seu casal

de Palma, els conjurats hi tengueren reunions. Durant la Guerra Civil ocupà el càrrec de president de la Diputació de Balears (1937-39) i, interinament, de governador civil (maig-setembre de 1937). Quan el carlisme fou unificat amb la Falange (1937), es convertí en el cap del carlisme. (AM)

QUIRÓS, CESÁREO BERNALDO DE (Guaileguay, Entre Rios, Argentina 1881 - Buenos Aires 1968) Pintor. Estudià (1897-99) a l'Academia de la Sociedad Estímulo de Bellas Artes, de Buenos Aires. Guardonat (1899) amb el premi Roma, fou becat (1900) pel govern nacional per estudiar a Itàlia. Participà (1901) en la Biennal de Venècia. Visità (1905) Espanya, on conegué Ignacio Zuloaga i Joaquim Sorolla, i París. El 1906, tornà a Buenos Aires i feu la primera exposició individual. Entre 1910 i 1915, alternà les seves estades a París i Deià, on feu amistat amb Pere Blanes Viale i Antoni Gelabert. Dedicà a Gelabert el quadre *Pati mallorquí de can Oleo*. Pintà Deià repetint els temes de Sebastià Junyer, però d'una manera tan diferent, que Gaspar Terrassa titllà de wagneriana. La seva pintura, d'arrel simbolista, es basa en una interpretació idealitzada de la realitat, en una factura de dibuix solt, de colorisme vibrant i de gran format i en una temàtica centrada en pàgeses i senyores mallorquines amb el vestit típic. Després de viatjar pels Estats Units i Canadà, combinà la dedicació a la pintura amb el professorat a l'Escuela Nacional de Artes Decorativas, de Buenos Aires. El

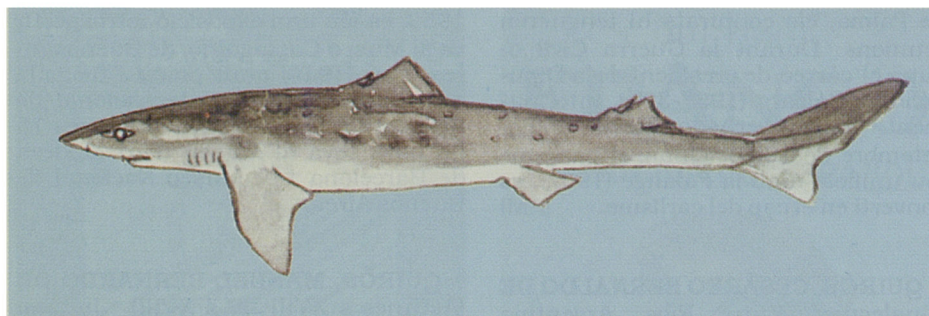
1953, es feu una exposició retrospectiva al Museo Castagnino, de Buenos Aires. Fou (1910) gran premi i medalla d'or de l'Exposición Internacional de Arte del Centenario, a Buenos Aires. Hi ha obra seva al Museu d'Art Modern de Barcelona i al Museo Nacional de Buenos Aires.

QUIRÓS, MANUEL BERNARDO DE (Astúries s. XVIII - ? s. XVIII) Jurista. Fou oidor de la Real Chancilleria de Valladolid (1748-53) i regent de la Reial Audiència de Mallorca (1753-60). El 1760, fou enviat a regir l'Audiència d'Aragó, i el 1766 fou nomenat membre del Consell d'Índies. El succeí Bernardo de Caballero y Tireo. (JJ)

QUISSONA Nom vulgar d'un conjunt d'espècies de peixos del gènere *Squalus*, de l'ordre dels esqualiformes i de la família dels esqualíds. El més corrent és l'*Squalus acanthias*. És un esqual de petita i mitjana talla, de cos cilíndric o lleugerament comprimit. Entre les aletes no té crestes o són poc visibles. Té cinc fenèdres branquials desiguals i situades per davant de les aletes pectorals. Els ulls són laterals i no tenen membrana nictitant. Les dues aletes dorsals són precedides per una espina amb l'extremitat coberta parcialment per la pell. Les espècies que habiten a poca profunditat són de color grisós i més negres les que es troben en aigües més profundes. La zona ventral sempre és més clara. Pot arribar a fer fins a 150 cm de longitud. Aquests taurons es troben a les re-

↓ Cesáreo Bernaldo de Quirós, *Can Oleo*

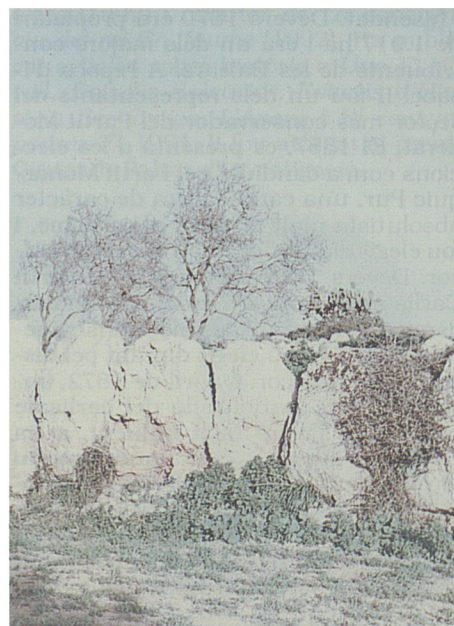
↑ Quissona

gions temperades, càlides i tropicals i sempre en aigües de profunditats superiors als 50 m. S'agrupa en moles i s'alimenta, sobretot, de peixos, cefalòpodes i crancs. Es pesca preferentment amb arts d'arrossegament. Geogràficament, es distribueix per tota la Mediterrània i en aigües temperades i càlides. Quant al seu valor comercial, és molt lligat a la Mediterrània oriental i als mercats la seva presència és molt irregular. La seva picada, en manipular-los, pot esser dolorosa i s'infecta amb facilitat per causa de les toxines que té

a les aletes dorsals. No és molt freqüent el seu ús en gastronomia. (MM)

QUITADOR Càrrec creat per la Pràgmatica de Granada de 1499. La seva funció consistia a redimir el deute públic que gravava la Universitat de Mallorca. La seva durada era biennal. Fou suprimit devers 1667.

QUITXERO, CAS Terrenys del terme de Palma, situats a Sant Jordi, entre

↑ Cas Quixero (Sant Jordi, Palma)

Son Olivar Vell, es Siquiot i el camí de Son Ferreret. Hi ha les restes d'un poblat talaiòtic. (M)